

SYSTÉMOVÁ PODPORA
INKLUZIVNÍHO
VZDĚLÁVÁNÍ V ČR

www.inkluzive.upol.cz
CZ.1.7./1.2.00/43.0003

Výstup projektu

„Systemová podpora inkluzivního vzdělávání v ČR“

Analýza podpory žáků se SVP – školská poradenská zařízení

Hlavní partner:

Partneři:

Autoři: Kateřina Brožová, Barbora Úlehlová
Editace: Lenka Felcmanová

**Univerzita Palackého v Olomouci, Člověk v tísni, o.p.s.,
2015**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Obsah

Zadání.....	3
Metodika.....	3
1. Školská poradenská zařízení zapojená v šetření	4
1.1. Zřizovatel, detašovaná pracoviště.....	4
1.2. Služby a dojezdová vzdálenost.....	5
2. Personální obsazení ŠPZ	6
2.1. Počty pracovníků ŠPZ ze zahajovacích výkazů a požadované navýšení počtu pracovníků uvedené v dotazníkovém šetření	6
2.2. Klienti školských poradenských zařízení.....	7
3. Činnosti ŠPZ podle údajů z dotazníkového šetření a ze zahajovacích výkazů	9
4. Financování vzdělávání žáků se SVP	14
5. Metodické vedení pracovníků školských poradenských zařízení	15
5.1. Formy metodického vedení.....	21
5.2. Zlepšení metodické podpory.....	26
5.3. Kdo by měl být poskytovatelem metodického vedení	27
6. Metodické vedení škol	28
6.1. Forma poskytovaného metodického vedení.....	31
7. Komunikace s krajem.....	35
8. Asistent pedagoga.....	38
8.1. Metodické vedení asistenta pedagoga.....	41
9. Vzdělávání žáků se SVP.....	44
10. Bariéry inkluze dětí se SVP	48
11. Shrnutí hlavních zjištění	49

Zadání

Zmapování situace ve školských poradenských zařízeních především s ohledem na podporu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve školách. Zapracování dat z výkazu **Z 23-01** Výkaz o pedagogicko-psychologické poradně podle stavu a **Z 33-01** Výkaz o speciálně pedagogickém centru podle stavu za rok 2012/2013.

Metodika

Cílová skupina: Pedagogicko-psychologické poradny a speciálně pedagogická centra na území ČR

Použitá metoda: on-line šetření pomocí standardizovaného dotazníku.

Časový harmonogram:

Průzkum probíhal od 20. do 31. května 2015. Distribuce a sběr dotazníků probíhaly pomocí softwaru click4survey.cz na základě kontaktů od zadavatele.

1. Školská poradenská zařízení zapojená v šetření

Celkem se průzkumu zúčastnilo 66 pracovišť: 19 PPP a 47 SPC, jedná se o 41% oslovených SPC a 44 % PPP.

Ve vzorku jsou zastoupena pracoviště ze všech krajů ČR, z některých však odpověděla 1 či dvě pracoviště. Nejvíce odpovědí jsme získali z Prahy a Jihomoravského kraje.

Pracoviště z Karlovarského, Olomouckého, Pardubického, Plzeňského, Středočeského, Ústeckého a Zlínského kraje uvádějí, že jejich klienti pocházejí pouze z kraje, kde má jejich poradna či centrum sídlo.

Naopak **pražská pracoviště uvádějí klienty až ze 7 dalších krajů** - nejvíce ze Středočeského (82 % respondentů má až 30 % klientů z tohoto kraje), téměř třetina pracovišť má klienty z Královéhradeckého kraje.

PPP/SPC z Jihomoravského kraje mají klienty také ze 7 jiných krajů, nejvíce ze Zlínského a z kraje Vysočina (45 % zařízení uvedlo až 20 % klientů z těchto krajů),

Liberecký kraj uvádí klienty ze 4 dalších krajů (nejvíce ze Středočeského, 50 % zařízení má až 20 % klientů ze Středočeského a čtvrtina zařízení má do 20 % klientů z krajů Královéhradeckého, Ústeckého nebo z Prahy).

Moravskoslezský kraj uvádí klienty ze 2 dalších krajů, téměř třetina zařízení pracuje s max. 20 % klienty z Olomouckého kraje. Objevují se i klienti z kraje Zlínského.

Všechna zařízení z kraje **Vysočina** uvádějí klienty také z Jihomoravského kraje.

Královéhradecký kraj uvádí klienty ze 2 dalších krajů (třetina zařízení má klienty z jiných krajů, vždy do 20 % klientů).

1.1. Zřizovatel, detašovaná pracoviště

Zřizovatelem 82 % zařízení je krajský úřad, 5 % zařízení zřizuje MŠMT, dále byly mezi zřizovateli zmíněny obec, biskupství, 3 zařízení byla soukromá.

61 % zařízení nemá žádné detašované pracoviště (častěji se jedná o PPP/SPC z Prahy a Jihomoravského kraje), 39 % nějaké detašované pracoviště má.

Nejčastěji mají zařízení 1 až 2 detašovaná pracoviště v jiném sídle než ředitelství zařízení se standardní pracovní dobou (42 % z těch, které nějaké detašované pracoviště má, má pouze 1, 31 % pak 2). Téměř 2/3 (65 %) zařízení s nějakým detašovaným pracovištěm nemá žádné pracoviště v jiném sídle než ředitelství zařízení s omezenou pracovní dobou (např. jen některé dny v týdnu), téměř čtvrtina (23 %) jich má jedno takové pracoviště. 1 až 2 detašovaná pracoviště bez stanovené pracovní doby (prostory pro příležitostné poskytování služeb klientům po vzájemné dohodě) mají pouze 3 zařízení.

1.2. Služby a dojezdová vzdálenost

Co se týče místa poskytování služeb, **pracovníci školských poradenských zařízení působí nejčastěji na svém pracovišti**, výrazně menší část služeb se odehrává ve škole, kde se žáci vzdělávají, v domácím prostředí žáků¹ jsou služby poskytovány spíše výjimečně.

Vzdálenost škol, kterým zařízení poskytuje podporu, od sídla poradenského zařízení je různá.

Pouze 10 zařízení uvádí nějaké školy (1 - 10 %) ze vzdálenosti větší než 100 km. Více než třetina, tedy 35 % zařízení, spravuje 1 - 30 % škol ze vzdálenosti 81 - 100 km, 71 % zařízení má 1-40 % škol ve vzdálenosti 51 - 80 km. Téměř všechna zařízení (92 %) mají 1- 40 % škol ve vzdálenosti 31 - 50 km. Pouze 3 zařízení mají všechny školy ve vzdálenosti do 10 km.

Klientů z domácího prostředí je celkově málo, tito klienti jsou převážně z bližších lokalit - vzdálenosti nad 80 km se objevují již jen výjimečně

¹ Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů stanovuje možnost poskytování poradenských služeb v domácím prostředí klienta pouze v případě SPC.

2. Personální obsazení ŠPZ

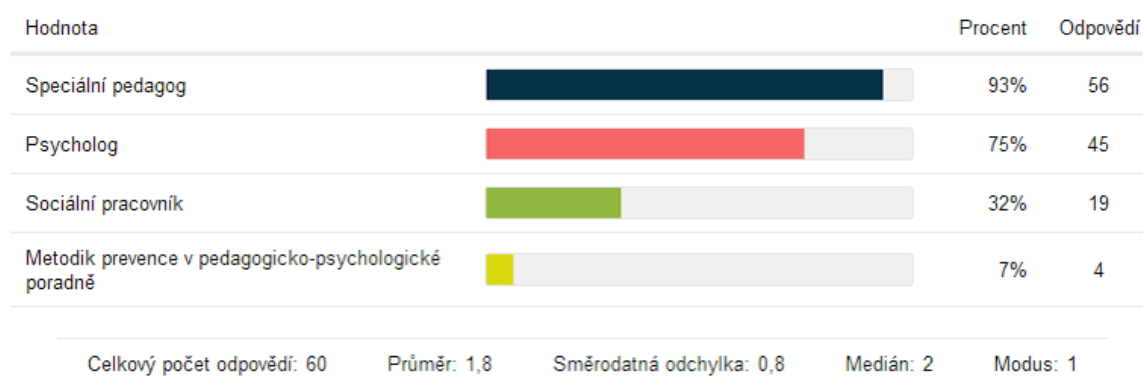
V rámci šetření jsme také zjišťovali, do jaké míry odpovídá současné personální obsazení ŠPZ potřebám praxe.

Převážná většina dotazovaných zařízení (82 %) se domnívá, že jejich personální obsazení je spíše nebo zcela nedostatečné, pouze 5 zařízení ho považuje za dostatečné a 6 za spíše dostatečné. Menší problémy s obsazeností mají v Praze a Jihomoravském kraji.

Názor vedoucích pracovníků ŠPZ na potřebnost navýšení úvazků jednotlivých pozic je prezentován v grafu č. 1

Graf č. 1 Míra potřebnosti navýšení počtu odborných pracovníků

U kterých pozic byste potřebovali navýšit úvazek?

Jak je vidět z grafu č. 1. 93 % vedoucích pracovníků oslovených ŠPZ uvedlo, že by jejich pracoviště potřebovalo navýšit úvazek speciálního pedagoga. Potřebu navýšení úvazku psychologa deklarovalo 75 % oslovených respondentů.

2.1. Počty pracovníků ŠPZ ze zahajovacích výkazů a požadované navýšení počtu pracovníků uvedené v dotazníkovém šetření

Vzhledem k tomu, že pro dotazník byly použity pouze údaje o počtu přepočtených pracovníků (a ani tam se neshodovaly údaje s dotazníkovým zadáním přesně) a o počtu klientů v jednotlivých stupních škol, byly v této části použity shrnující údaje ze zahajovacích výkazů **Z 23-01 a Z 33-01**, které korespondují s obsahem dotazníku. Údaje z výkazů jsou uvedeny *kurzívou*.

Zařízení pociťují nedostatek speciálních pedagogů, většině těchto zařízení, tzn. 80 %, by stačili 1 -2 speciální pedagogové navíc. **Chybějí ovšem i psychologové** (v 75 % zařízení, většinou by stačil pouze jeden psycholog navíc) a sociální pracovníci (v necelé třetině zařízení by chtěli maximálně jednoho sociálního pracovníka navíc). Metodici prevence nejsou příliš postrádáni, chybějí pouze v 7 % zařízení².

² Pozice metodika prevence je zřizována pouze v PPP.

SPC uvádějí v zahajovacím výkazu v průměru na zařízení 3,1 úvazku speciálního pedagoga, z šetření vyplynula potřeba navýšení o 1,6 úvazku. PPP vykazují v průměru na zařízení 7,9 úvazku speciálního pedagoga, z šetření vyplynul požadavek navýšení o 2,6 úvazku. Zkoumaný vzorek v šetření uvedl v průměru 13 úvazků speciálního pedagoga v PPP a 2,82 úvazku speciálního pedagoga v SPC³. Zkoumaný vzorek v šetření uvádí v průměru 13 úvazků v PPP a 2,82 úvazku v SPC⁴.

SPC v zahajovacím výkazu uvádějí v průměru na zařízení 0,5 úvazku sociálního pracovníka, z šetření vyplynul požadavek na navýšení o 1 úvazek. PPP vykazují v průměru na zařízení 2,2 úvazku sociálního pracovníka, z dotazníkového šetření vyplývá požadavek na navýšení o 2,2 úvazku. Zkoumaný vzorek uvádí v průměru 1 úvazek sociálního pracovníka v PPP a 2,57 úvazku v SPC.

SPC ještě vykazují v průměru na zařízení 0,02 úvazku zdravotnického pracovníka.

Ze zahajovacích výkazů vyplývá, že průměrný počet klientů na jeden úvazek odborného pracovníka (speciální pedagog, psycholog, sociální pracovník) je pro SPC 153. V případě navýšení úvazků podle požadavků zařízení by počet klientů na jednoho pracovníka klesl na 85. Požadované navýšení v těchto profesích ve speciálně pedagogických centrech je téměř 100 % - ze 4,6 úvazku na zařízení na 8,3 úvazku.

Z výkazu vyplývá, že průměrný počet klientů na jeden úvazek odborného pracovníka je pro PPP 209. V případě navýšení úvazků podle požadavků zařízení by počet klientů na jednoho pracovníka klesl na 162. Požadované navýšení v těchto profesích v PPP je 30 % - ze 20,5 úvazku na zařízení na 26,5 úvazku. PPP požadují i navýšení metodika prevence o 2,3 úvazku. Metodik prevence není vykazován.

2.2. Klienti školských poradenských zařízení⁵

Jednotlivé skupiny klientů dle stupně vzdělání jsou podle zahajovacích výkazů zastoupeny v SPC takto – MŠ 38,4 %, ZŠ 47,2 %, SŠ 10 % a rodiny školsky nezařazené 4,4 %. Podíl klientů ze škol samostatně zřízených pro žáky se zdravotním postižením je 38,4 %. Celkový počet klientů v SPC je 79 056⁶. 78 % klientů SPC má zdravotní postižení definované výkazem (viz tabulka č. 1), 22 % klientů je zařazeno do kategorie ostatní. Podíl jednorázových klientů činí 21 %. Dle údajů ze zahajovacích výkazů SPC poskytují 36 % svých služeb klientům v terénu.

³ Rozdíly v počtech pracovníků oproti situaci v roce 2012/2013 mohou být také dány tím, že v uplynulých dvou letech byla některá pracoviště sloučena a počet pracovníků spadajících pod jedno pracoviště se tímto krokem navýšil.

⁴ Rozdíly v počtech pracovníků oproti situaci v roce 2012/2013 mohou být také dány tím, že v uplynulých dvou letech byla některá pracoviště sloučena a počet pracovníků spadajících pod jedno pracoviště se tím navýšil.

⁵ Údaje ze zahajovacích výkazů

⁶ Údaj je za školní rok 2012/2013

Tabulka č. 1 Klienti SPC podle druhu zdravotního postižení

SVP	Počet klientů	Průměrný počet klientů na zařízení	% z celkového počtu klientů
<i>Mentální postižení</i>	15876	141,8	20,2
<i>Sluchové postižení</i>	2302	20,6	2,9
<i>Zrakové postižení</i>	2117	18,9	2,7
<i>Vady řeči</i>	31271	279,2	39,8
<i>Tělesné postižení</i>	2888	25,8	3,7
<i>Souběžné postižení více vadami</i>	8544	76,3	10,9
<i>Autismus</i>	5823	52	7,4
<i>Ostatní</i>	9715	86,7	12,4

U PPP je skladba klientů podle stupně vzdělání následující – MŠ 21,5 %, ZŠ 64,8 %, SŠ 12,2 % a rodiny školsky nezařazené 1,4 %. Celkový počet klientů PPP z uvedených skupin je 184 171⁷. Podíl jednorázových klientů činí 50 %.⁸ Mezi klienty PPP je 18% klientů se zdravotním postižením.

⁷ Údaj je za školní rok 2012/2013

⁸ Mezi údaje ve výkazech nejsou zahrnuty vyšší odborné školy (VOŠ)

3. Činnosti ŠPZ podle údajů z dotazníkového šetření a ze zahajovacích výkazů

V činnosti školských poradenských zařízení má největší podíl, to je 40 %, přímá práce s dětmi, žáky a studenty. Téměř čtvrtinu času (24 %) pak zabere zpracování dokumentace. Podobný podíl (15 respektive 13 % činnosti) zabere podpora školy a komunikace se zákonnými zástupci dětí. Ostatním činnostem (komunikaci s dalšími subjekty, účasti na vzdělávání, poradám pracovníků zařízení) pak zařízení dohromady věnují pouze 8 % času. Mezi dalšími vykonávanými činnostmi, které v dotazníku nebyly uvedeny v seznamu možností, patří vedení stáží, supervize, exkurze v zařízeních, publikační činnost, vícedenní pobyty s žáky se zdravotním postižením zaměřené na výuku speciálně-pedagogických dovedností.

V tabulkách č. 2 až 4 jsou uvedeny počty a procentní podíly činností vykazovaných ŠPZ v zahajovacích výkazech.

Tabulka č. 2 Činnosti PPP podle zahajovacího výkazu

Činnost PPP podle výkazu		% ze všech činností	
<i>Individuální činnosti s klientem</i>	141009		23
<i>Metodické konzultace pedagogům</i>	46474		8
<i>Odborné podklady</i>	129237		21
<i>Osobodny na pobytových akcích</i>	352		0,06
<i>Ostatní individuální péče</i>	156291		25
<i>Pobytové akce - počet</i>	78		0,01
<i>Poradenská činnost individuální</i>	126173		20
<i>Poradenská činnost skupinová</i>	1742		0,3
<i>Projekty pro školy</i>	446		0,1
<i>Propagační, dotazníkové akce</i>	746		0,1
<i>Publikační činnost</i>	615		0,1
<i>Stáže studentů</i>	2971		0,5
<i>Vedení kurzů pedagogům</i>	1276		0,2
Individuální péče PPP podle výkazu		% z ostatní IP	% ze všech činností
<i>Komplexní vyšetření</i>	141009		23,21
<i>Ostatní individuální péče</i>	156291		25,73
<i>z ostatní IP: péče psychologa</i>	59126	37,8	9,7
<i>z ostatní IP: péče spec. pedag.</i>	76670	49,1	12,6
<i>z ostatní IP: sociální poradenství</i>	4615	3,0	0,8
<i>z ostatní IP: konzultace k IVP</i>	15880	10,2	2,6

Tabulka č. 3 Činnosti SPC podle zahajovacího výkazu

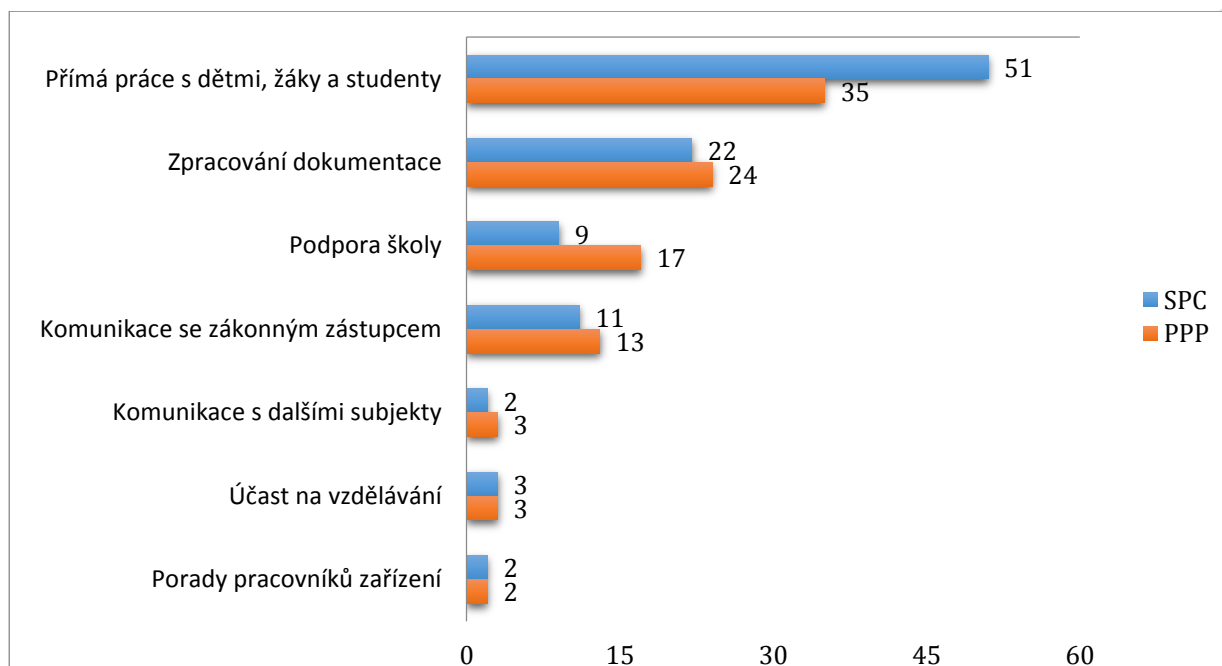
Činnost SPC podle výkazu		% ze všech činností
<i>Ind. činnost s klienty</i>	293428	35
<i>Informační akce</i>	1986	0,2
<i>IVP</i>	12283	1,5
<i>Jiná individuální péče</i>	284056	33
<i>Odborné podklady</i>	66932	8
<i>Osobodny na pobytové akce</i>	764	0,09
<i>Pobytové akce - počet</i>	189	0,02
<i>Projekty pro školy</i>	149	0,02
<i>Publikační činnost</i>	1792	0,2
<i>Služby pedagogům</i>	71545	8
<i>Služby zák. zástupcům indiv.</i>	111225	13
<i>Služby zák. zástupcům skup.</i>	1308	0,2
<i>Stáže studentů</i>	4990	0,6

Tabulka č. 4 Činnosti SPC podle zahajovacího výkazu – individuální péče o klienty

Jiná individuální péče SPC podle výkazu	celkem	% z jiné ind. péče	% ze všech činností	v terénu	% terénu ze všech činností
<i>Ind. činnost s klienty</i>	293428		34,5	102534	12,1
<i>Jiná individuální péče</i>	284056		21,2	103671	12,2
<i>z jiné IP psychol. vyšetření</i>	18818	6,6	1,7	3957	0,5
<i>z jiné IP psychol. intervence</i>	9898	3,5	0,8	2707	0,3
<i>z jiné IP spec. ped. vyšetření</i>	46862	16,5	2,9	21904	2,6
<i>z jiné IP spec. ped. Intervence</i>	89014	31,3	7,2	28173	3,3
<i>z jiné IP sociálně právní porad.</i>	9488	3,3	0,9	1961	0,2
<i>z jiné IP konzultace IVP</i>	28035	9,9	1,2	17773	2,1
<i>z jiné IP jiné ind. činnosti</i>	67171	23,6	5,8	18192	2,1
<i>z jiné IP skupinové činnosti</i>	7548	2,7	0,5	2883	0,3
<i>z jiné IP depistáže</i>	7222	2,5	0,1	6121	0,7

V grafu č. 2 je zobrazeno porovnání procentních podílů vybraných činností SPC a PPP, jejichž četnost byla zjišťována v rámci dotazníkového šetření. J údajů uvedených v grafu je zřejmé, že druhou nejčastější činností je v případě obou typů zařízení zpracování dokumentace.

Graf č. 2 Porovnání procentních podílů vybraných činností SPC a PPP podle dotazníku

4. Financování vzdělávání žáků se SVP

Přibližně polovina zařízení (53 %) má k dispozici informace o tom, jaká je výše příplatků k normativu na zajištění podpory žáků se zdravotním postižením v tomto školním roce v krajích, ve kterých má klienty. Zbytek vedoucích pracovníků ŠPZ uvádí, že tyto informace nemá.

Zdrojem těchto informací je nejčastěji příslušný krajský úřad (pro 77 % zařízení, která mají nějaké informace o výši příplatků), téměř polovina tyto informace vyhledává ve zveřejněných materiálech, 5 zařízení je poskytuje školy. Informace o objemu prostředků v rezervě kraje vytvořené po normativním rozpisu rozpočtu⁹ (dále jen „rezerva“), které jsou určené na podporu vzdělávání žáků se SVP (např. zajištění služeb asistenta pedagoga) v daném školním roce, jsou zřejmě hůře dostupné – pouze 36 % zařízení uvádí, že tyto informace má k dispozici. Častěji jsou informována ta zařízení, která uvedla, že se jim dostává metodického vedení.

2/3 zařízení nespolupracují s krajským úřadem při nastavování prostředků v rezervě, třetina jich zasílá krajskému úřadu požadované informace, pracovníci z přibližně pětiny zařízení se účastní jednání s krajem, pouze výjimečně se vyjadřují k písemnému návrhu zaslánému krajem.

Jedno zařízení uvedlo, že se tak děje na pravidelné poradě všech zástupců SPC z daného kraje za účasti pracovníků krajského úřadu (v grafu č. 3 uvedeno, jako „jinak“).

Graf č. 3 Formy spolupráce s krajským úřadem při nastavování prostředků v rezervě

Jakou formou spolupracujete s krajským úřadem při nastavování prostředků v rezervě?

Hodnota	Procent	Odpovědi
zasíláme vyžádané informace krajskému úřadu	33%	22
pracovník zařízení se účastní jednání s pracovníky kraje	21%	14
vyjadřujeme se k písemnému návrhu zaslánému krajem	5%	3
jinak, jak	3%	2
na stanovování prostředků v rezervě nespolupracujeme	67%	44

⁹ Rezervu povinně vytváří každý krajský úřad v rozmezí nejméně 1,0% a nejvíce 2,5% z celkového objemu finančních prostředků rozepsaných krajskému úřadu ministerstvem. Rezervu tvoří prostředky pro řešení zvláštních věcných okruhů v průběhu příslušného kalendářního roku, které nelze promítnout do rozpisu rozpočtu jednotlivých právnických osob prostřednictvím krajských normativů. S ohledem na vzdělávání žáků se SVP má krajský úřad zvláštní pozornost věnovat zejména financování vzdělávání dětí a žáků s hlubokým mentálním postižením a žáků se SVP v těch případech, kdy stanovení přímých výdajů prostřednictvím krajských normativů nezabezpečuje realizaci upravených vzdělávacích programů či specifika individuálního vzdělávacího plánu projednaná s krajským úřadem a funkce asistenta pedagoga podle § 16 odst. 9 školského zákona, pokud tato problematika není dostatečně řešena příplatkem k normativu.

5. Metodické vedení pracovníků školských poradenských zařízení

59 % vedoucích pracovníků ŠPZ uvedlo, že pracovníci jejich zařízení jsou nějak metodicky vedeni, **41 % ŠPZ naopak není nijak metodicky vedeno**. Častěji jsou metodicky vedena zařízení z Prahy a Jihomoravského kraje.

Graf č. 4 Podíl zařízení, která jsou metodicky vedena

Dostává se vašemu zařízení nějakého metodického vedení?

Hodnota	Procent	Odpovědí
Ano	59%	39
Ne	41%	27

Zařízení, kterým se dostává metodického vedení, nejčastěji jako poskytovatele metodického vedení uvedla Národní ústav vzdělávání (76 %), krajský úřad (68 %) a asociace pracovníků poradenských zařízení (63 %). Z dalších institucí uvádí necelá třetina zařízení (32 %) ještě MŠMT, ostatní instituce jsou v tomto směru využívány okrajově. Četnost uvážených poskytovatelů metodického vedení je prezentována v grafu č. 5.

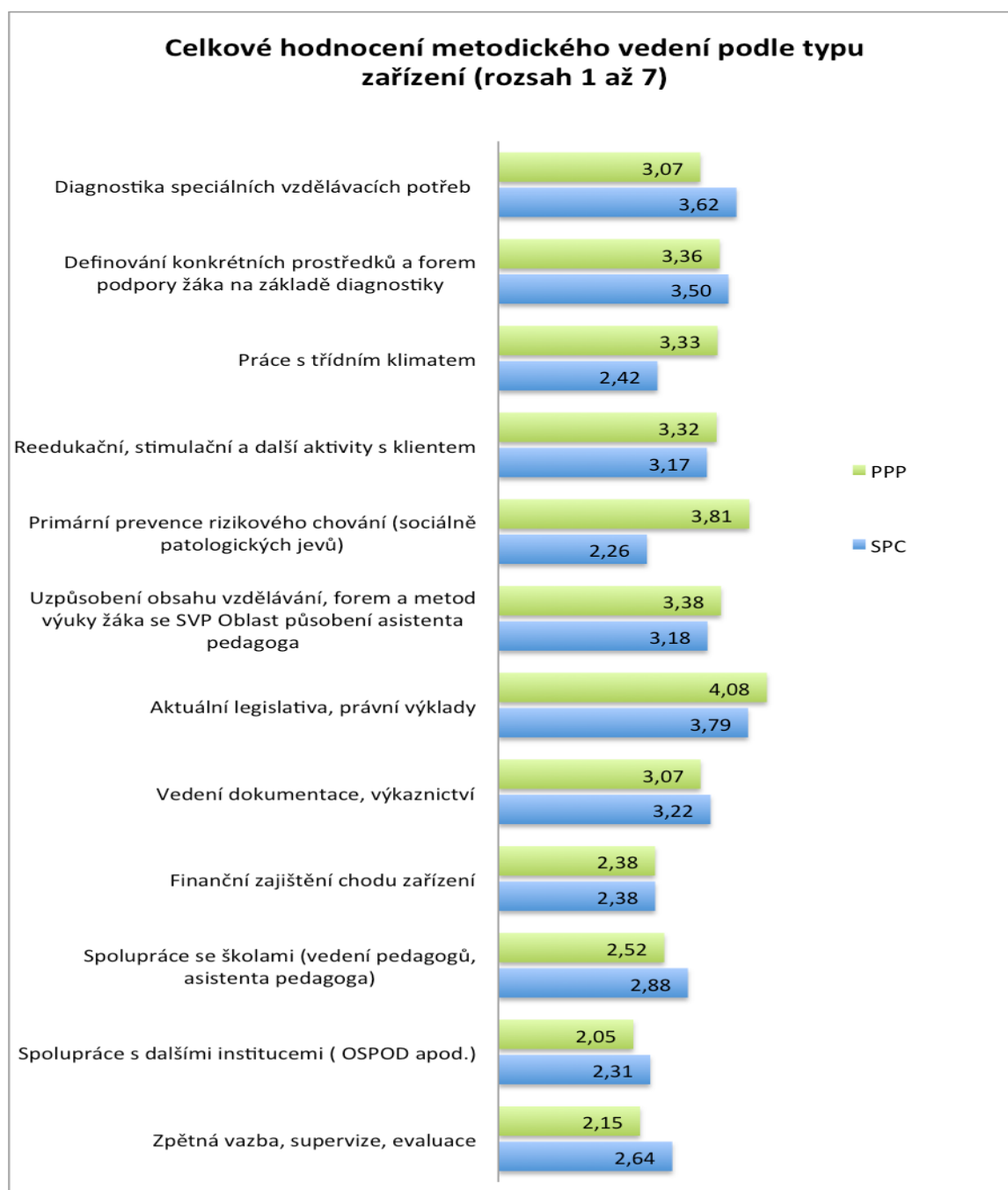
Graf č. 5 Poskytovatelé metodického vedení

Kdo vašemu zařízení poskytuje metodické vedení?

Hodnota	Procent	Odpovědí
krajský úřad	68%	28
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	32%	13
Národní ústav vzdělávání	76%	31
Národní institut pro další vzdělávání	10%	4
vysoké školy	2%	1
asociace pracovníků poradenských zařízení	63%	26
další odborné společnosti, asociace	7%	3
neziskové organizace, poskytovatelé sociální služeb	5%	2
někdo jiný, kdo	7%	3

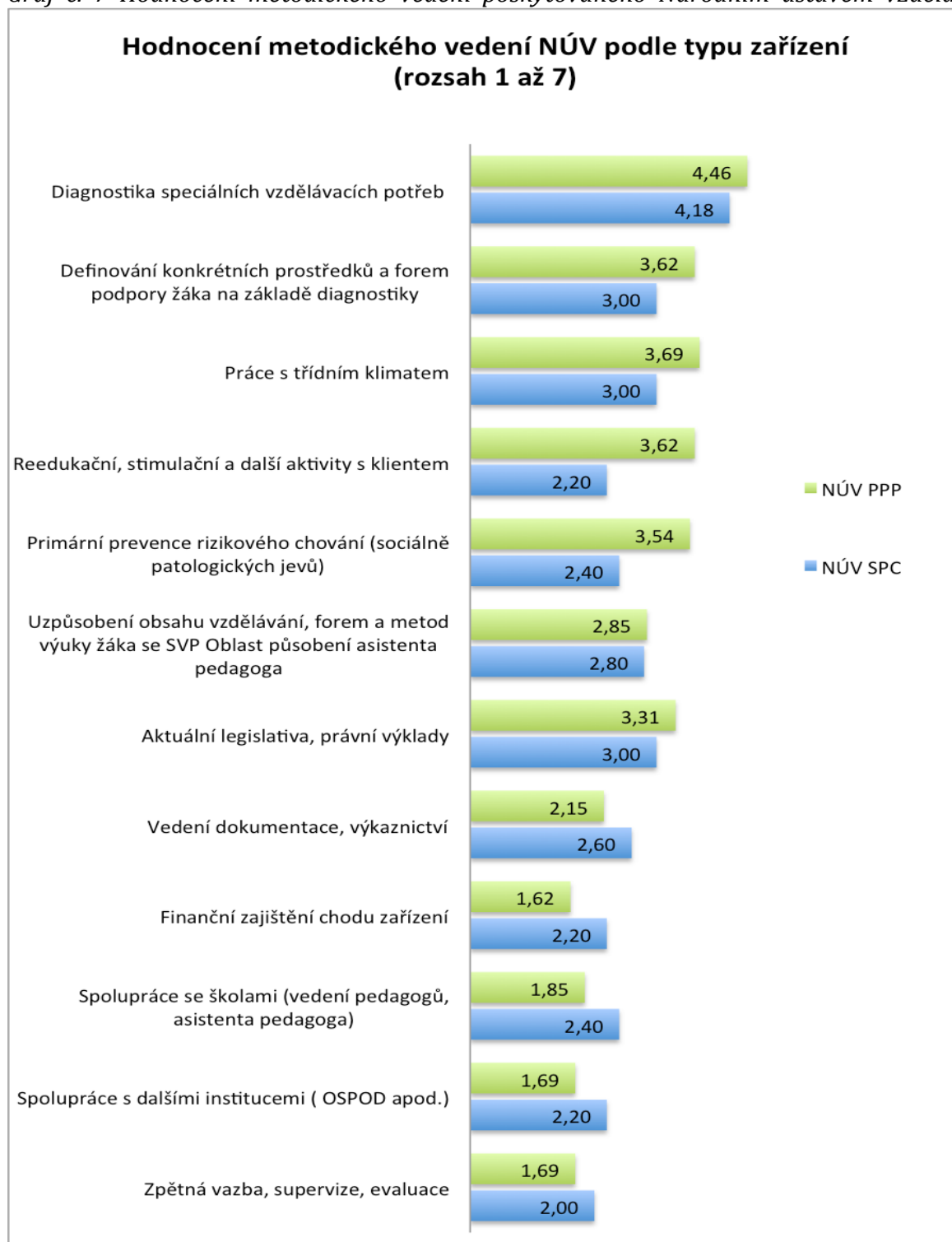
Respondenti hodnotili jednotlivé instituce z hlediska různých oblastí metodického vedení na škále od 1 do 7, kde 1 znamená, že potřeby nejsou naplňovány a 7, že instituce naplňuje potřeby zcela. Z výsledků je zřejmé, že zařízení celkově nemají dojem, že by metodické vedení poskytované uvedenými institucemi nějak výrazně naplňovalo jejich potřeby - ve všech oblastech metodického vedení jsou zřejmé rezervy. Hodnocení metodického vedení ve vybraných tematických oblastech je uvedeno v grafu č. 6.

Graf č. 6 Hodnocení metodického vedení poskytovaného PPP a SPC ve vybraných tematických oblastech (1 = potřeby zařízení zcela nenaplňuje; 7 = potřeby zařízení zcela naplňuje)

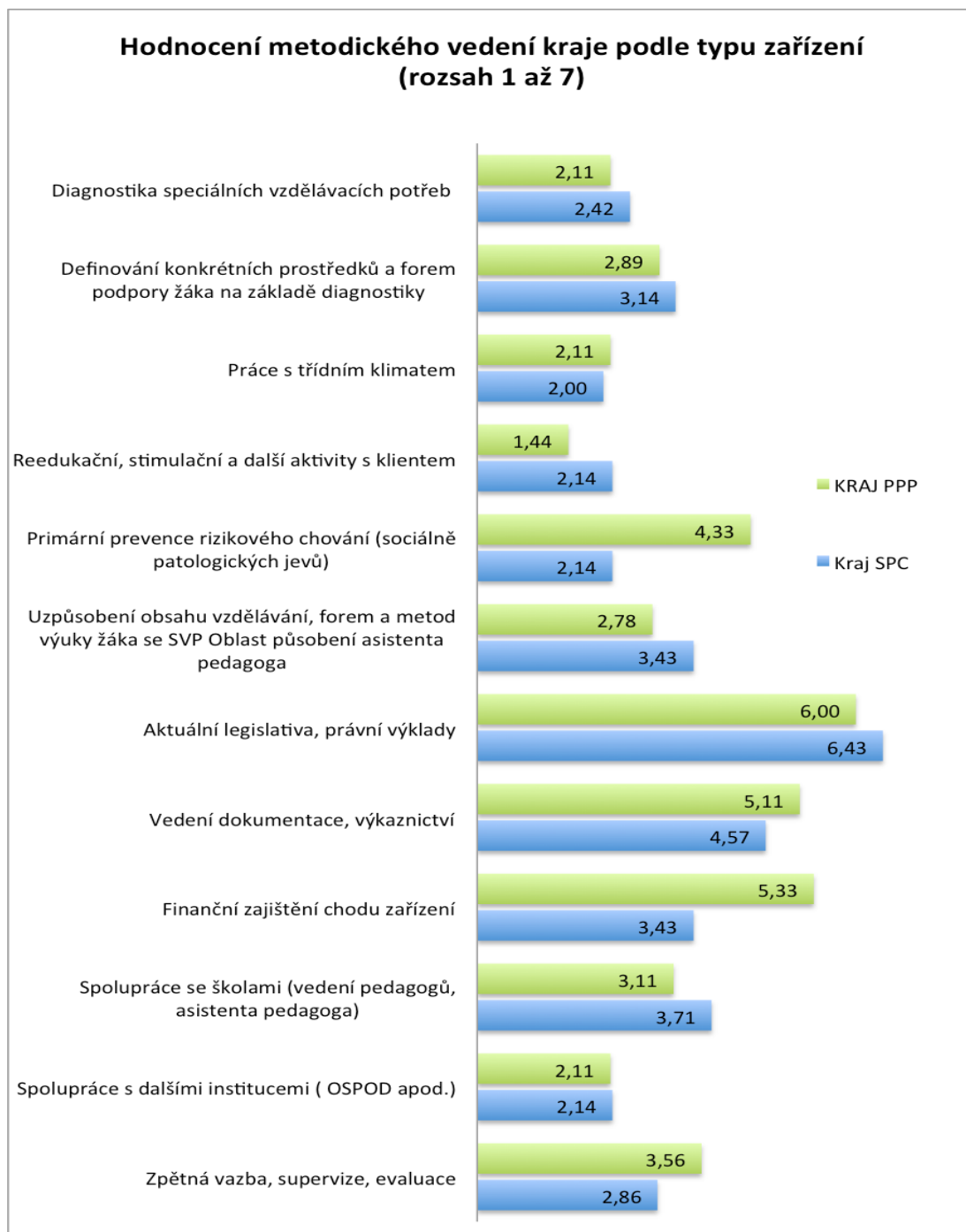
V grafech č. 7 až 10 je uvedena míry naplňování potřeb ŠPZ ve vybraných oblastech metodického vedení čtyř nejčastěji uváděných poskytovatelů metodického vedení – Národního ústavu vzdělávání, krajských úřadů a asociací pracovníků školských poradenských zařízení diferencované dle typu zařízení.

Graf č. 7 Hodnocení metodického vedení poskytovaného Národním ústavem vzdělávání

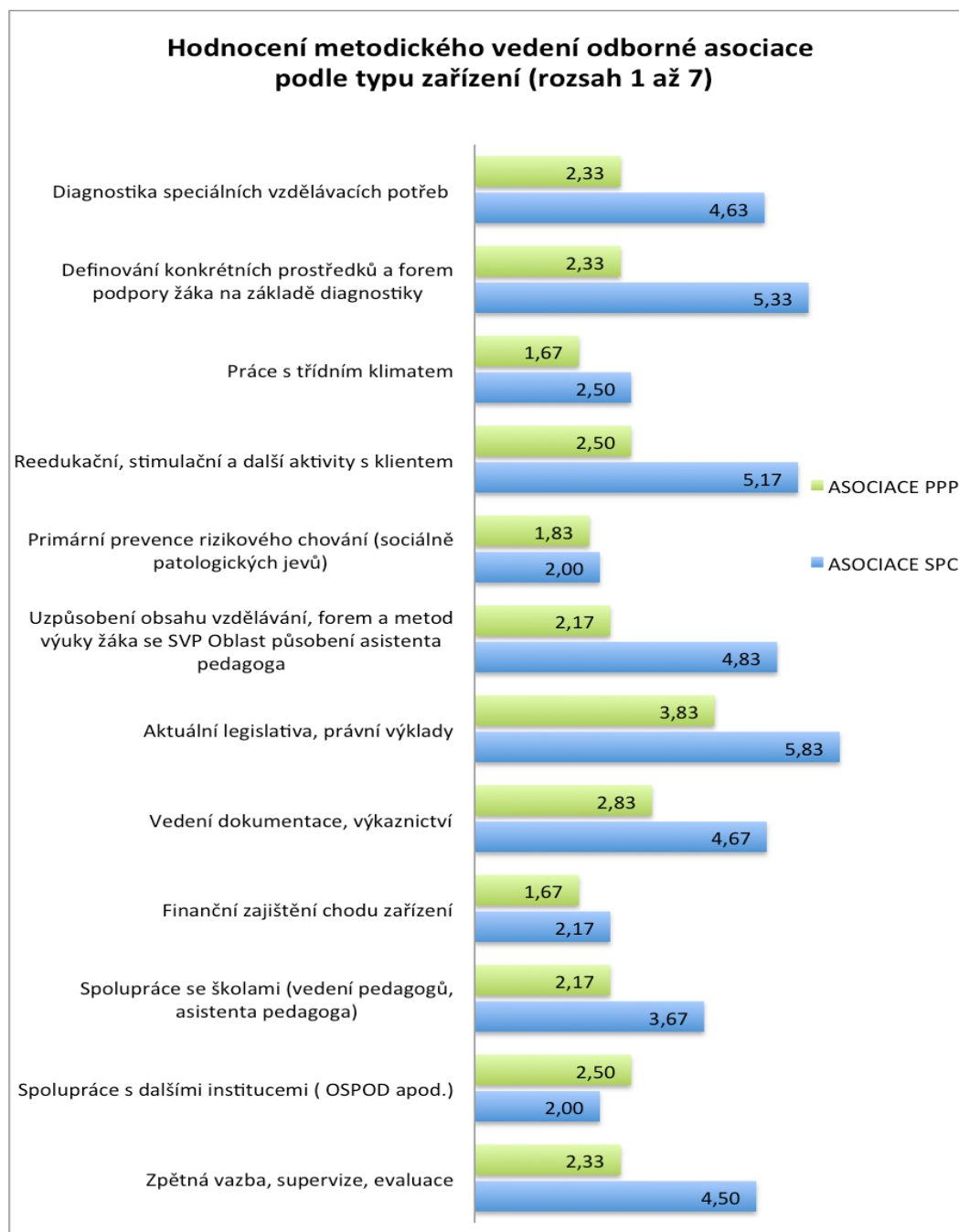
V případě Národního ústavu vzdělávání bylo nejlépe hodnoceno jeho metodické vedení v oblasti diagnostiky speciálních vzdělávacích potřeb (průměrné hodnocení 4,3), alespoň středně dobré hodnocení (3,6) se objevilo u oblasti “definování konkrétních prostředků a forem podpory žáka na základě diagnostiky“, v ostatních oblastech je naplnění potřeb obou typů školských poradenských zařízení spíše nebo zcela nedostatečné.

Graf č. 8 Hodnocení metodického vedení poskytovaného krajem

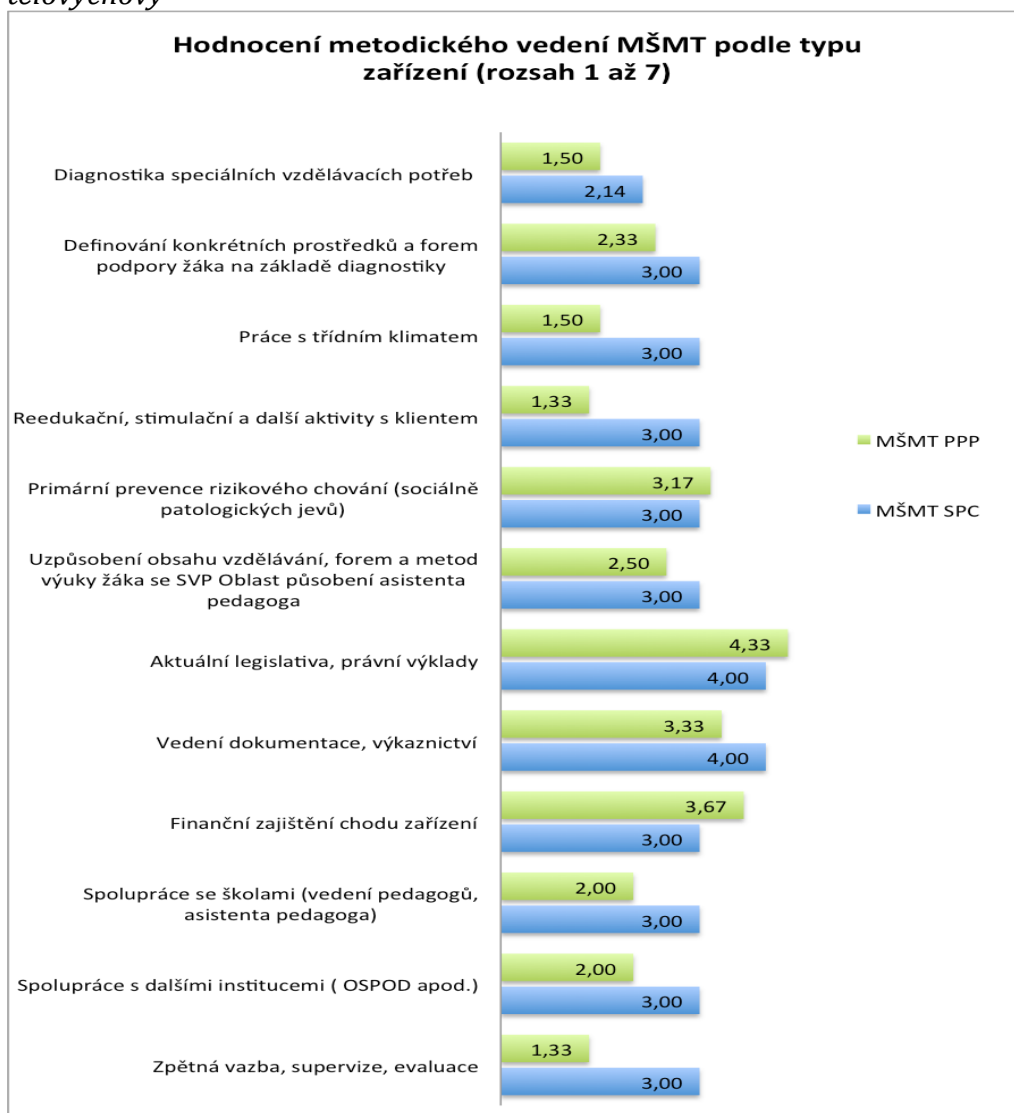
Z hodnocení naplňování potřeb **metodického vedení realizovaného krajským úřadem** je zřejmé, že kraje poskytují dobré metodické vedení především v oblasti aktuální legislativy a právních výkladů – zde je schopnost naplnit potřeby PPP a SPC hodnocena nejlépe (5,6). Relativně dobré hodnocení se objevilo ještě u položek vedení dokumentace, výkaznictví (4,5) a finanční zajištění chodu zařízení (4,7), v ostatních oblastech jsou ze strany krajského úřadu potřeby zařízení naplňovány velmi málo (hodnocení se pohybovala mezi 1,6 a 3,2).

Graf č. 9 Hodnocení metodického vedení realizovaného profesními asociacemi pracovníků ŠPZ

Asociace pracovníků poradenských zařízení jsou z hlediska naplňování potřeb metodického vedení hodnoceny v průměru nejlépe, i když hodnocení jsou více rozporuplná (výrazně záporná i výrazně kladná). Hodnocení užitečnosti metodického vedení v oblastech *diagnostika speciálních vzdělávacích potřeb; definování konkrétních prostředků a forem podpory žáka na základě diagnostiky; reedukační, stimulační a další aktivity s klientem; uzpůsobení obsahu vzdělávání, forem a metod výuky žáka se SVP, oblast působení asistenta pedagoga; aktuální legislativa, právní výklady; vedení dokumentace, výkaznictví* se dostalo do pozitivní poloviny hodnotící škály (3,6 – 4,6). Pozitivněji je hodnoceno metodické vedení Asociace pracovníků speciálně pedagogických center.

Graf č. 10 Hodnocení metodického vedení poskytovaného Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy

Metodické vedení ze strany MŠMT nenaplnuje potřeby školských poradenských zařízení v naprosté většině oblastí, pouze v oblasti *aktuální legislativa, právní výklady* se hodnocení dostalo do pozitivní poloviny (4,2), ostatní oblasti jsou průměrně hodnoceny mezi číslem 1,5 a 3,2.

5.1. Formy metodického vedení

Účast vedoucího pracovníka zařízení na poradě či setkání pořádaném poskytovatelem metodického vedení mimo zařízení je nejčastější formou metodického vedení ze strany **krajského úřadu**. Téměř stejně často školská poradenská zařízení s krajským úřadem komunikují ohledně metodického vedení pomocí e-mailu nebo telefonu, následuje distribuce materiálů v tištěné nebo elektronické podobě.

Tabulka č. 5 Formy metodického vedení poskytovaného krajem

Následující formy metodického vedení seřad'te v pořadí od nejčtenějších po nejméně četné podle toho, jak jsou poskytovány krajem v průběhu jednoho školního roku.

Hodnota	Skóre	Pořadí
Účast vedoucího pracovníka na poradě či setkání poskytovatelem metodického vedení mimo vaše zařízení	160	1
Účast více pracovníků zařízení na poradě či setkání poskytovatelem metodického vedení mimo vaše zařízení	114	4
Metodické návštěvy a akce realizované poskytovatelem metodického vedení ve vašem zařízení	80	6
Kurzy, workshopy, semináře pořádané poskytovatelem metodického vedení pro zaměstnance poradenského zařízení	107	5
Komunikace e-mailem nebo telefonem	159	2
Distribuce informačních materiálů v tištěné nebo elektronické podobě	134	3

V rámci metodického vedení poskytovaného **asociacemi pracovníků poradenských zařízení** je nejběžnější formou účast více pracovníků zařízení na poradě či setkání pořádaném poskytovatelem metodického vedení mimo poradenské zařízení, na druhém místě z hlediska frekvence je účast vedoucího pracovníka na těchto poradách a setkáních. Kurzy, semináře a komunikace e-mailem či telefonem jsou také poměrně obvyklou formou.

Tabulka č. 6 Formy metodického vedení poskytovaného asociacemi pracovníků ŠPZ

Následující formy metodického vedení seřaďte v pořadí od nejčtenějších po nejméně četné podle toho, jak jsou poskytovány asociací pracovníků poradenských zařízení v průběhu jednoho školního roku.

Hodnota	Skóre	Pořadí
Účast vedoucího pracovníka na poradě či setkání poskytovatelem metodického vedení mimo vaše zařízení	126	2
Účast více pracovníků zařízení na poradě či setkání poskytovatelem metodického vedení mimo vaše zařízení	142	1
Metodické návštěvy a akce realizované poskytovatelem metodického vedení ve vašem zařízení	63	6
Kurzy, workshopy, semináře pořádané poskytovatelem metodického vedení pro zaměstnance poradenského zařízení	116	3
Komunikace e-mailem nebo telefonem	112	4
Distribuce informačních materiálů v tištěné nebo elektronické podobě	101	5
Jiná forma	23	7

Metodické vedení ze strany **MŠMT** je realizováno obdobnými formami jako u krajských úřadů – nejčastější je účast vedoucího pracovníka na poradách MŠMT, častá je i distribuce materiálů v tištěné nebo elektronické podobě, ovšem na druhém místě, co se týče frekvence, jsou kurzy, workshopy, semináře pořádané poskytovatelem metodického vedení pro zaměstnance poradenského zařízení.

Tabulka č. 7 Formy metodického vedení poskytovaného MŠMT

Následující formy metodického vedení seřadte v pořadí od nejčastějších po nejméně časté podle toho, jak jsou poskytovány MŠMT v průběhu jednoho školního roku.

Hodnota	Skóre	Pořadí
Účast vedoucího pracovníka na poradě či setkání poskytovatelem metodického vedení mimo vaše zařízení	82	1
Účast více pracovníků zařízení na poradě či setkání poskytovatelem metodického vedení mimo vaše zařízení	57	5
Metodické návštěvy a akce realizované poskytovatelem metodického vedení ve vašem zařízení	30	6
Kurzy, workshopy, semináře pořádané poskytovatelem metodického vedení pro zaměstnance poradenského zařízení	63	2
Komunikace e-mailem nebo telefonem	58	4
Distribuce informačních materiálů v tištěné nebo elektronické podobě	60	3
Jiná forma	9	7

Metodické vedení poskytované NÚV dle sdělení vedoucích pracovníků ŠPZ nejčastěji probíhá formou kurzů a workshopů. Dále následovala účast vedoucího pracovníka zařízení na poradách a distribuce informačních materiálů v tištěné nebo elektronické podobě. Nejméně častou formou jsou metodické návštěvy a akce realizované poskytovatelem metodického vedení na pracovištích ŠPZ.

Tabulka č. 8 Formy metodického vedení poskytovaného Národním ústavem pro vzdělávání

Následující formy metodického vedení seřadte v pořadí od nejčtenějších po nejméně četné podle toho, jak jsou poskytovány Národním ústavem pro vzdělávání v průběhu jednoho školního roku.

Hodnota	Skóre	Pořadí
Účast vedoucího pracovníka na poradě či setkání poskytovatelem metodického vedení mimo vaše zařízení	159	2
Účast více pracovníků zařízení na poradě či setkání poskytovatelem metodického vedení mimo vaše zařízení	133	4
Metodické návštěvy a akce realizované poskytovatelem metodického vedení ve vašem zařízení	61	6
Kurzy, workshopy, semináře pořádané poskytovatelem metodického vedení pro zaměstnance poradenského zařízení	183	1
Komunikace e-mailem nebo telefonem	124	5
Distribuce informačních materiálů v tištěné nebo elektronické podobě	143	3
Jiná forma	21	7

Co se týče formy metodického vedení, potřebám pracovníků ŠPZ dle sdělení respondentů nejlépe vyhovují kurzy a semináře od poskytovatele metodického vedení. Porady a setkání pro vedoucí pracovníky a zaměstnance poradenských zařízení na půdě poskytovatele metodického vedení jsou také žádány. Formou, která je relativně žádána, avšak nepříliš nabízena jsou metodické návštěvy a akce realizované poskytovatelem metodického vedení přímo v poradenském zařízení.

Tabulka č. 9 Preferované formy metodického vedení

Která forma či formy metodického vedení by nejvíce odpovídaly potřebám pracovníků vašeho zařízení?

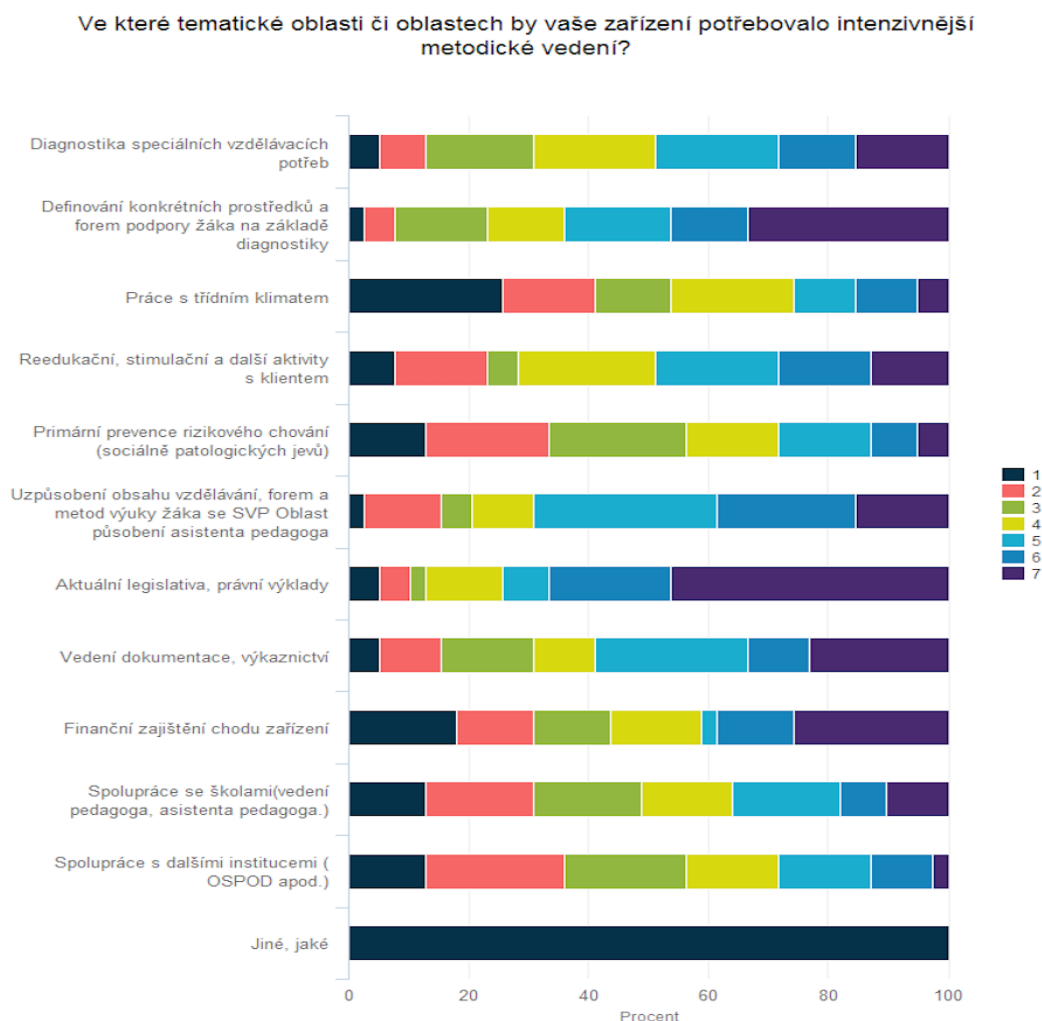
Hodnota	Skóre	Pořadí
Účast vedoucího pracovníka na poradě či setkání poskytovatelem metodického vedení mimo vaše zařízení	204	2
Účast více pracovníků zařízení na poradě či setkání poskytovatelem metodického vedení mimo vaše zařízení	199	3
Metodické návštěvy a akce realizované poskytovatelem metodického vedení ve vašem zařízení	149	4
Kurzy, workshopy, semináře pořádané poskytovatelem metodického vedení pro zaměstnance poradenského zařízení	218	1
Komunikace e-mailem nebo telefonem	136	6
Distribuce informačních materiálů v tištěné nebo elektronické podobě	140	5
Jiná forma	24	7

5.2. Zlepšení metodické podpory

Vedoucí pracovníci ŠPZ zapojení v šetření nepociťují akutní potřebu zlepšení metodického vedení (na škále od 1 do 7, kde 1 znamená nejmenší potřeba zlepšení a 7 nejvyšší se žádná z oblastí průměrně neumístila nad hodnotou 5). Oblastmi, ve kterých by poradenská zařízení potřebovala intenzivnější metodické vedení, jsou především:

- Aktuální legislativa, právní výklady
- Definování konkrétních prostředků a forem podpory žáka na základě diagnostiky
- Uzpůsobení obsahu vzdělávání, forem a metod výuky žáka se SVP, oblast působení asistenta pedagoga
- Vedení dokumentace, výkaznictví
- Diagnostika speciálních vzdělávacích potřeb
- Reedukační, stimulační a další aktivity s klientem
- Finanční zajištění chodu zařízení

Graf č. 11 Tematické oblasti metodického vedení, které ŠPZ potřebují posílit

5.3. Kdo by měl být poskytovatelem metodického vedení

Metodické vedení v oblasti **odborné agendy** (speciálněpedagogická a psychologická diagnostika a intervence, definování konkrétních prostředků a forem podpory žáka na základě diagnostiky, primární prevence rizikového chování, poradenství a metodické vedení škol apod.) by podle respondentů nejspíše měly poskytovat následující subjekty:

- Národní ústav vzdělávání
- Asociace pracovníků poradenských pracovníků
- MŠMT

Metodické vedení v oblasti **aktuální legislativy, právních výkladů** a v oblasti **vedení dokumentace a výkaznictví** by měly zajišťovat především:

- MŠMT
- Krajský úřad
- Národní ústav vzdělávání

Metodické vedení v oblastech **provoz zařízení a spolupráce s dalšími institucemi (OSPOD apod.)** by měli realizovat zejména:

- Krajský úřad
- MŠMT

Asociace pracovníků poradenských zařízení

6. Metodické vedení škol

Všechna dotazovaná poradenská zařízení poskytují metodické vedení školám.

Na prvním místě se jedná o metodickou podporu v oblasti podpory vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami mimo podporu v oblasti práce asistenta pedagoga (na škále od 1 do 7, kde 1 = neposkytujeme a 7 = nejvíce poskytované, dostala tato oblast hodnocení 6,3).

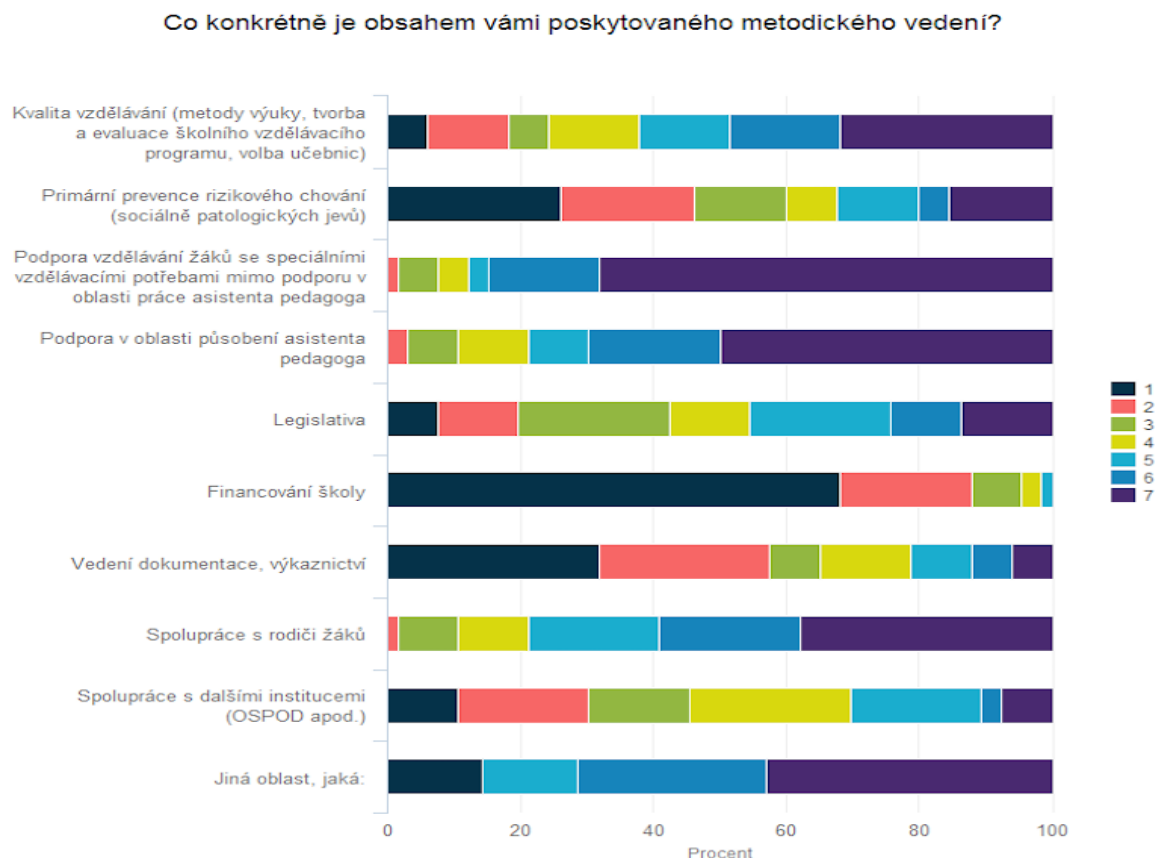
Dále je často poskytováno metodické vedení v oblastech:

- Podpora v oblasti působení asistenta pedagoga (5, 8)
- Spolupráce s rodiči žáků (5,6)
- Kvalita vzdělávání (metody výuky, tvorba a evaluace školního vzdělávacího programu, volba učebnic) (4,9)
- Legislativa (4,1)

Méně se školská poradenská zařízení věnují metodickému vedení v oblastech:

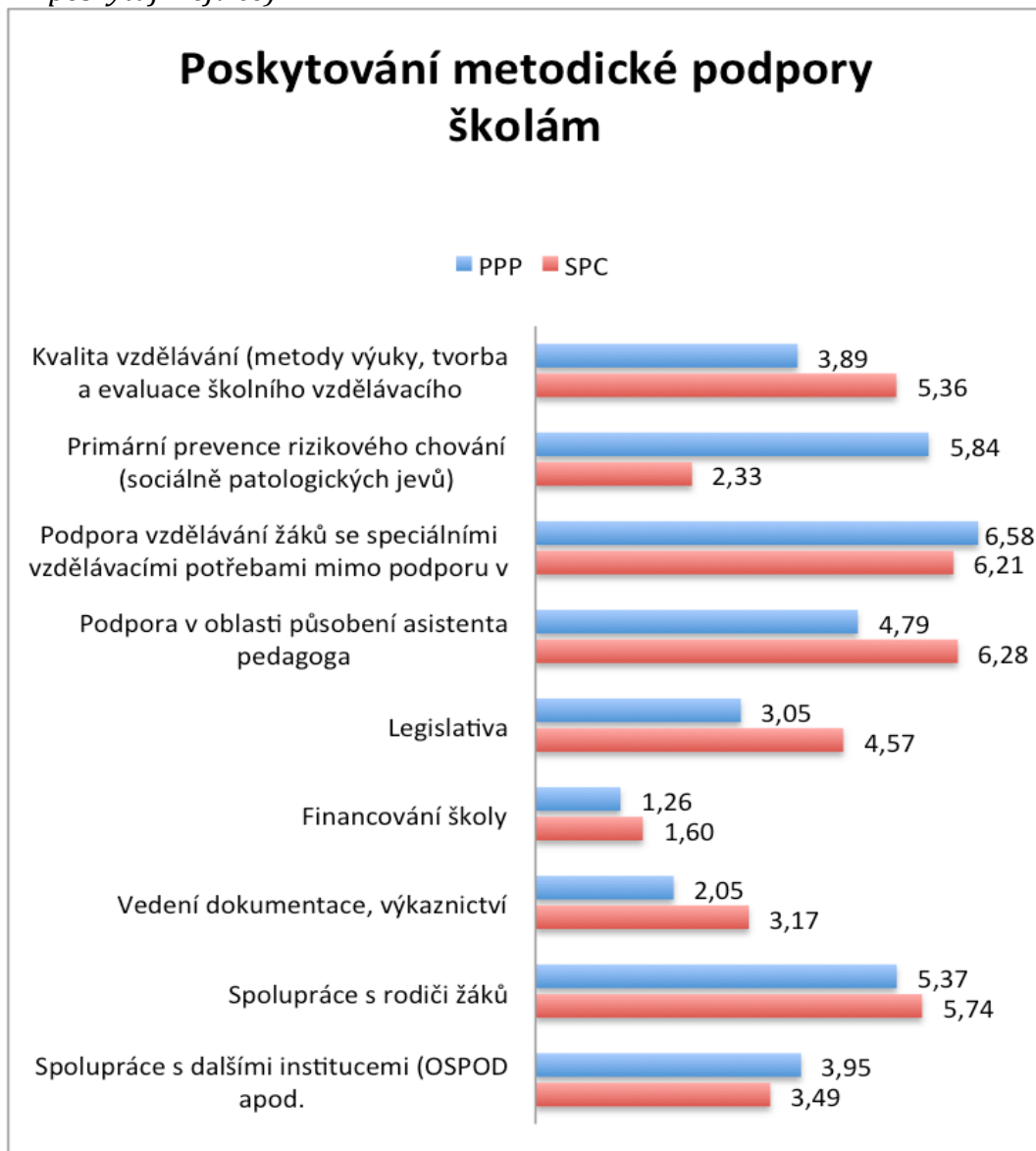
- Financování školy
- Vedení dokumentace, výkaznictví

Graf č. 12 Oblasti metodického vedení škol (1 = neposkytují; 7 = poskytují nejvíce)

V grafu č. 13 jsou jednotlivé oblasti diferencované zvlášť pro SPC a PPP zapojená v šetření. PPP se výrazně více než SPC věnují problematice primární prevence (za tímto účelem byla v PPP zřízena samostatná pozice). SPC se v porovnání s PPP častěji věnují problematice kvality vzdělávání, podpoře škol v oblasti působení asistenta pedagoga a výkladu legislativy.

Graf č. 13 Oblasti metodického vedení škol diferencované dle typu zařízení (1 = neposkytují; 7 = poskytují nejvíce)

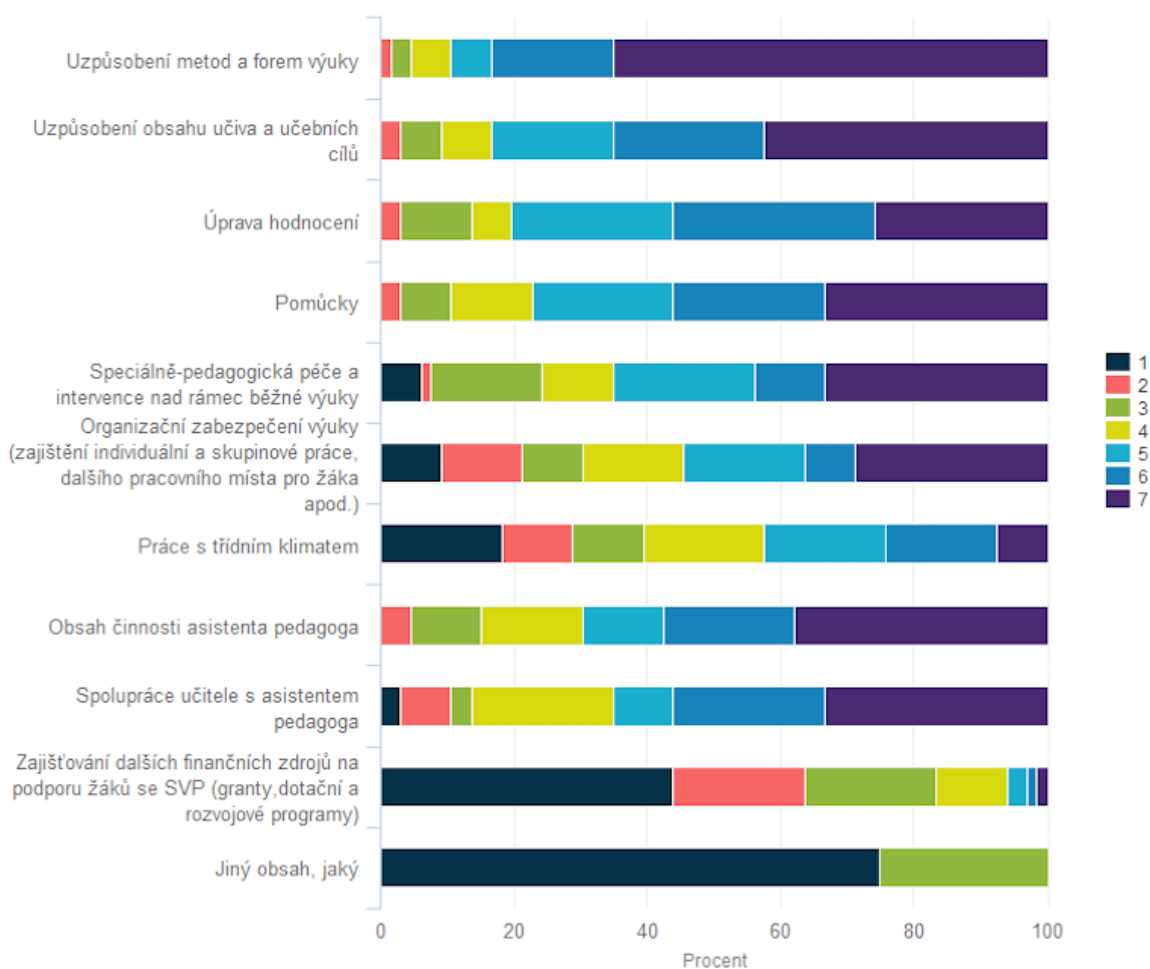
V oblasti **vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a služeb asistenta pedagoga** je obsahem metodického vedení nejčastěji:

- Uzpůsobení metod a forem výuky (6,3)
- Uzpůsobení obsahu učiva a učebních cílů (5,8)
- Úprava hodnocení, pomůcky a obsah činnosti asistenta pedagoga (5,5)
- Spolupráce asistenta pedagoga s učitelem (5,3)

Poradenská zařízení se v této oblasti jen velmi málo metodickému vedení ohledně zajišťování dalších finančních zdrojů na podporu žáků se SVP (granty, dotační a rozvojové programy) (2,2). Z šetření realizovaného ve školách vyplynulo, že právě tato oblast metodického vedení je řediteli škol nejvíce žádána. Detailní popis jednotlivých tematických oblastí v rámci podpory žáků se SVP jsou uvedeny v grafu č. 14.

Graf č. 14 Tematické oblasti metodického vedení v oblasti vzdělávání žáků se SVP (1 = neposkytují; 7 = poskytují nejvíce)

Co konkrétně je obsahem metodického vedení v oblasti vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a služeb asistenta pedagoga?

6.1. Forma poskytovaného metodického vedení

Nejčastěji se jedná o **osobní návštěvu pracovníka zařízení ve škole** (poskytnutí konzultace řediteli a učitelům, zácvk v používání pomůcek a metodách práce s žákem apod. na pracovišti konkrétní školy), tuto formu využila většina zařízení (73 %) více než 50krát za poslední školní rok.

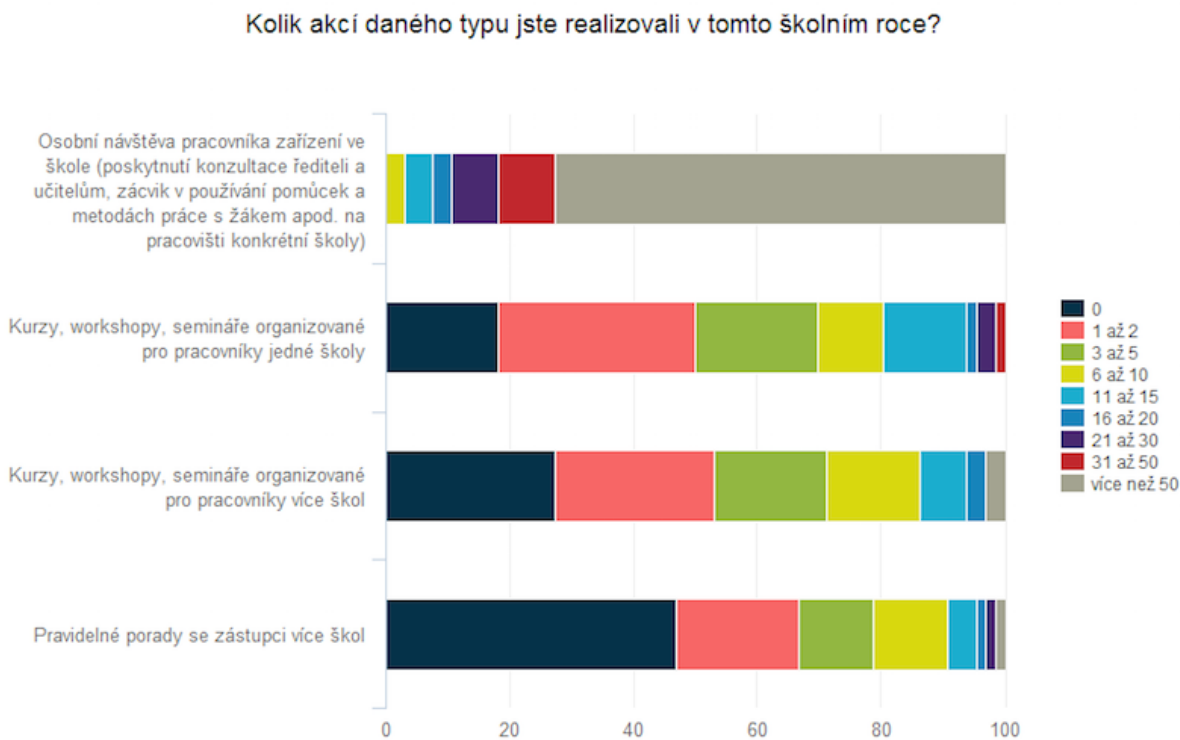
Druhou nejčastější formou metodického vedení škol je **komunikace e-mailem nebo telefonem**, tu většina zařízení (77 %) využila za rok 1 až 15 x.

S poměrně velkým odstupem se řadí metodická podpora formou **dalšího vzdělávání** (kurzy, workshopy, semináře) **pro pracovníky jedné nebo více škol najednou**, to dotazovaná zařízení organizovala také většinou maximálně 15krát za poslední školní rok, více než čtvrtina (27 %) zařízení však žádnou akci dalšího vzdělávání neorganizovala.

Nejméně jsou využívány **pravidelné porady** se zástupci více škol, ty neorganizovala téměř polovina všech dotázaných zařízení. (47 %).

Celkové údaje o četnosti akcí metodického vedení za uplynulý školní rok jsou uvedeny v grafu č. 15. Informace o četnosti akcí metodického vedení diferencované dle typu zařízení jsou uvedeny v tabulkách č. 10 až 13.

Graf č. 15 Četnost forem metodického vedení za uplynulý školní rok

Tabulka č. 10 Četnost akcí metodického vedení – osobní návštěva pracovníka ŠPZ ve škole (PPP, SPC)

<i>Osobní návštěva pracovníka zařízení ve škole</i>		
Počet akcí	PPP	SPC
6-10	10,5	-
11-15	5,3	4,3
16-20	-	4,3
21-30	15,8	4,3
31-50	10,5	8,5
Více než 50	57,9	78,7

Tabulka č. 11 Četnost akcí metodického vedení – kurzy, workshopy, semináře pro pracovníky jedné školy (PPP, SPC)

<i>Kurzy, workshopy, semináře organizované pro pracovníky jedné školy</i>		
Počet akcí	PPP	SPC
0	10,5	21,3
1-2	42,1	27,7
3-5	10,5	23,4
6-10	5,3	12,8
11-15	21,1	10,6
16-20	-	2,1
21-30	5,3	2,1
31-50	5,3	-

Tabulka č. 12 Četnost akcí metodického vedení – kurzy, workshopy, semináře pro pracovníky více škol (PPP, SPC)

<i>Kurzy, workshopy, semináře organizované pro pracovníky více škol</i>		
Počet akcí	PPP	SPC
0	10,5	34,0
1-2	10,5	31,9
3-5	15,8	19,1
6-10	31,6	8,5
11-15	10,5	6,4
16-20	10,5	-
Více než 50	10,5	-

Tabulka č. 13 Četnost akcí metodického vedení – pravidelné porady se zástupci více škol (PPP, SPC)

<i>Pravidelné porady se zástupci více škol</i>		
Počet akcí	PPP	SPC
0	10,5	61,7
1-2	26,3	17,0
3-5	15,8	10,6
6-10	26,3	6,4
11-15	10,5	2,1
16-20	-	2,1
21-30	5,3	-
Více než 50	5,3	-

Z porovnání údajů v tabulkách č. 11 až 13 lze následující nejzásadnější rozdíly mezi PPP a SPC v četnosti uvedených akcí metodického vedení:

- SPC v porovnání s PPP výrazně méně organizují pravidelné porady se zástupci více škol
- pracovníci SPC častěji realizují metodické návštěvy konkrétních škol
- PPP častěji realizují kurzy, semináře a workshopy pro pracovníky více škol

Tyto rozdíly jsou nejpravděpodobněji dány strukturou klientů obou typů zařízení. PPP se zaměřují na širší skupinu dětí, žáků a studentů, kteří se vyskytují ve většině škol. Proto jsou pro ně účelnější akce pro více škol najednou. Naopak SPC se specializují na děti, žáky a studenty s konkrétním druhem zdravotního postižení, jejichž výskyt ve školách je méně častý, proto se spíše zaměřují na podporu školy, kterou žák s daným postižením navštěvuje.

Za nejefektivnější formu metodického vedení škol respondenti považují osobní návštěvy ve škole, pořadí všech forem metodického vedení podle efektivity odpovídá tomu, jakým způsobem poradenská zařízení pracují.

Drtivá většina poradenských zařízení (83 %) zapojených v šetření uvádí, že by školy ráda více metodicky vedla, ovšem nemají na to dostatek časových a personálních kapacit. 17 % ŠPZ pak považuje metodické vedení, které jejich pracoviště poskytuje školám za dostatečné.

7. Komunikace s krajem

Další část otázek uvedených v dotazníku směřovala k zjištění, jakým způsobem probíhá spolupráce mezi školskými poradenskými zařízeními a krajskými úřady. Kraj je dominantním zřizovatelem školských poradenských zařízení.

59 % zařízení uvádí, že jejich krajský úřad pořádá pravidelné porady pro pracovníky poradenských zařízení, významně častěji tuto odpověď uvádějí pracoviště z Prahy a Jihomoravského kraje. 5 % vedoucích pracovníků ŠPZ o podobných poradách neví a zbytek respondentů se domnívá, že kraje tyto porady nepořádají.

Porad na krajském úřadě se z téměř ¾ zařízení účastní jen vedoucí pracovníci, 26 % zařízení na tyto porady vysílá i řadové zaměstnance.

Porady na krajských úřadech jsou dle sdělení respondentů nejčastěji (v 38 %) pořádány 2x ročně, téměř čtvrtina zařízení (23 %) uvádí konání 4x ročně, 15 % zařízení hovoří o 1 poradě za rok. 13 % zařízení se účastní porad 3 x za rok a pouze 4 zařízení uvádějí 5 a více porad za rok.

Graf č. 16 Četnost krajských porad s pracovníky ŠPZ

Jak často jsou tyto porady realizovány?

Hodnota	Procent	Odpovědi
jednou ročně	15%	6
dvakrát ročně	38%	15
tříkrát ročně	13%	5
čtyřikrát ročně	23%	9
pětkrát a více ročně	10%	4

V tabulce č. 14 je uveden procentní podíl odpovědí ŠPZ k četnosti porad pracovníků krajského úřadu s pracovníky ŠPZ dle jednotlivých krajů.

Tabulka č. 14 Procentní podíl odpovědí ŠPZ k četnosti porad s krajem

Počet porad	1x ročně %	2x ročně %	3x ročně %	4x ročně %	5x více %	a	Celkový počet odpovědí za kraj
Hlavní město Praha	0,0	33,3	0,0	33,3	0,0		11
Jihočeský	25,0	50,0	25,0	0,0	0,0		5
Jihomoravský	20,0	30,0	30,0	30,0	0,0		11
Karlovarský	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0		2
Kraj Vysočina	0,0	50,0	0,0	0,0	50,0		2
Královéhradecký	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0		3
Liberecký	0,0	25,0	50,0	25,0	0,0		4
Moravskoslezský	0,0	33,3	0,0	66,7	0,0		7
Olomoucký ¹⁰	-	-	-	-	-		1
Pardubický	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0		4
Plzeňský	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0		2
Středočeský	0,0	66,7	0,0	33,3	0,0		7
Ústecký	33,3	33,3	0,0	0,0	0,0		4
Zlínský	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0		3
PPP	6,3	43,8	6,3	31,3	12,5		19
SPC	21,7	34,8	17,4	10,4	8,7		47

¹⁰ V případě Olomouckého kraje nebyly získány požadované informace

Na poradách s krajským úřadem se nejčastěji probírají témata **legislativa a právní výklady**, dále je věnována pozornost doporučování služeb asistenta pedagoga, vedení dokumentace, výkaznictví a financování provozu zařízení, naopak diagnostická činnost je řešena jen okrajově.

Téměř polovina zařízení, která se účastní porad na krajském úřadě, se domnívá, že existuje nějaká tematická oblast, o které by bylo třeba s krajem jednat intenzivněji:

- Několikrát se objevil požadavek na konzultace ohledně legislativy, právních výkladů, vedení dokumentace, výkaznictví.
- Dále je pro zařízení důležitá tematika financování: „personální obsazení ŠPZ a finanční zajištění provozu“, „transparentnější financování žáků s SVP s ohledem na jejich konkrétní potřeby i během školního roku, jejich možnost financovat tato opatření, včetně AP“, „nekvalifikace pedagogů a nemožnost financovat zvyšování jejich kvalifikace“.
- Problematika asistentů pedagoga.
- Odborná speciálně pedagogická témata: odlišnost jednotlivých žáků se SVP, vzdělávání, dobrá praxe, kazuistická setkání, sjednocení pracovních postupů, diagnostika, následná péče, skutečná možnost podpory žáků se SVP ve školách, způsob vřazování a vykazování žáků, odbornost pedagogů na cílových školách, návštěvy škol.

Objevilo se i přání, aby kraje více rozuměly praxi a potřebám poradenských zařízení: *„Pochopení náplně práce pracovníků poraden a SPC, vzhledem k úvazkům pracovníků a povinné standardní činnosti SPC, kterou rodiče i pedagogové nárokují.“*

8. Asistent pedagoga

Další oblasti, na kterou bylo šetření zaměřeno, jsou služby asistenta pedagoga. Zajímala nás především míra informovanosti vedoucích pracovníků ŠPZ o výši prostředků na asistenty pedagoga v příslušném školním roce a také proces doporučování výše úvazů asistentů pedagoga.

56 % respondentů udává, že je jejich zařízení informováno krajem o výši prostředků na asistenty pedagoga na příslušný školní rok, 44 % respondentů o ní informováno není. Odpovědi diferencované podle jednotlivých krajů jsou uvedeny v tabulce č. 15. Informace je však třeba brát pouze jako orientační, protože zastoupení poradenských zařízení z jednotlivých krajů nebylo rovnoměrné.

Tabulka č. 15 Procentní podíl ŠPZ informovaných krajem o výši prostředků na AP v krajích

Kraj	Informováno krajem %	Neinformováno krajem %	Počet odpovědí celkem
Hlavní město Praha	9,1	90,9	11
Jihočeský	80,0	20,0	5
Jihomoravský	72,7	27,3	11
Karlovarský	100,0	0,0	2
Kraj Vysočina	50,0	50,0	2
Královéhradecký	33,3	66,7	3
Liberecký	75,0	25,0	4
Moravskoslezský	42,9	57,1	7
Olomoucký	100,0	0,0	1
Pardubický	100,0	0,0	4
Plzeňský	100,0	0,0	2
Středočeský	42,9	57,1	7
Ústecký	50,0	50,0	4
Zlínský	66,7	33,3	3
PPP	68,4	31,6	19
SPC	51,1	48,9	47

Převažující většina zařízení (82 %) popisuje způsob doporučení výše úvazku asistenta pedagoga pro konkrétní/ho dítě/žáka tak, že jednotliví pracovníci zařízení posuzují potřebu a rozsah služby na základě potřeb žáka a kolektivu třídy dle svých zkušeností. Pouze necelá čtvrtina (23 %) postupuje podle stanovených pokynů krajského úřadu, minimum zařízení pak má vytvořený vlastní interní materiál pro stanovení rozsahu úvazku nebo postupuje jinak. Podle krajem stanovených postupů navrhují úvazek asistenta méně často speciálně-pedagogická centra. Respondenti měli více možností odpovědí.

Tabulka č. 16 Procentní podíl ŠPZ, která se při stanovování výše úvazků AP řídí pokyny kraje

Kraje, ze kterých ŠPZ uvedla, že se řídí pokyny kraje	% zařízení, které se řídí pokyny kraje	Celkový počet odpovědí za kraj
Hlavní město Praha	9,1	11
Jihočeský	40,0	5
Jihomoravský	36,4	11
Kraj Vysočina	100,0	2
Královéhradecký	33,3	3
Středočeský	28,6	7
Ústecký	25,0	4
Zlínský	66,7	3

Necelá polovina vedoucích pracovníků ŠPZ (48 %) uvádí, že jejich zařízení má nějakou roli v procesu schvalování žádostí škol o zřízení funkce asistenta pedagoga, které realizuje krajský úřad. Polovina těchto zařízení má roli velmi významnou - krajský úřad akceptuje rozsah úvazku uvedený v jejich doporučení. Přibližně třetina zařízení uvádí, že jejich pracovník je členem komise pro posouzení žádostí ze škol. Minimum zařízení uplatňuje svůj vliv v podobě konzultací - pracovníci zařízení poskytují konzultace pracovníkům pověřeným posouzením žádostí (např. o dopadech určitého druhu postižení do vzdělávání apod.) nebo konzultují na pravidelných poradách organizovaných krajem. Procentní podíl jednotlivých uváděných forem spolupráce při schvalování žádostí škol o zřízení funkce asistenta pedagoga v krajích je uveden v tabulce č. 17.

Tabulka č. 17 Procentní podíl forem spolupráce při schvalování žádostí škol AP v krajích

Forma spolupráce s krajem v %	Pracovník zařízení je členem komise	Krajský úřad akceptuje rozsah úvazku	Pracovníci zařízení poskytují konzultace	Konzultuje se na pravidelných poradách	Jinak	Počet odpovědí
Hlavní město Praha	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	11
Jihočeský	0,0	50,0	0,0	25,0	25,0	5
Jihomoravský	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	11
Karlovarský	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	2
Kraj Vysočina	100,0	100,0	0,0	0,0	0,0	2
Královéhradecký	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3
Liberecký	75,0	0,0	25,0	0,0	0,0	4
Moravskoslezský	0,0	50,0	0,0	0,0	50,0	7
Olomoucký	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	1
Pardubický	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4
Plzeňský	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	2
Středočeský	0,0	50,0	0,0	0,0	0,0	7
Ústecký	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	4
Zlínský	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	3
PPP	20,0	70,0	0,0	0,0	10,0	19
SPC	40,9	40,9	9,1	4,5	4,5	47

Téměř $\frac{3}{4}$ vedoucích pracovníků školských poradenských zařízení nevnímá příplatky k normativu na žáka se zdravotním postižením jako prostředky na úhradu mzdy asistenta pedagoga.

8.1. Metodické vedení asistenta pedagoga

Další otázky v této tematické oblasti směřovala k metodickému vedení asistentů pedagoga.

Asistenti pedagoga by podle převážné většiny respondentů (85 %) měli být metodicky vedeni školskými poradenskými zařízeními, 59 % z nich se domnívá, že by je měli metodicky vést i pedagogičtí pracovníci ve školách. Téměř čtvrtina uvedla, že by bylo vhodné, aby asistenty pedagoga metodicky vedla organizace přímo řízená MŠMT.

Graf č. 17 Kdo by měl zajišťovat metodické vedení asistentů pedagoga

Podle Vašeho názoru by asistenti pedagoga měli být metodicky vedeni:

Hodnota	Procent	Odpovědí
MŠMT	8%	5
Organizací přímo řízenou MŠMT	24%	16
Zřizovatelem školy	11%	7
Prostřednictvím školských poradenských zařízení	85%	56
Pedagogickými pracovníky školy	59%	39
Nijak	0%	0
Jiným subjektem, kterým	8%	5

Detailněji pak byli vedoucí pracovníci ŠPZ dotázáni, kdo by měl být zodpovědný za metodické vedení asistentů pedagoga na jednotlivých úrovních systému.

Na úrovni školy se jako nejvhodnější poskytovatel metodického vedení pro asistenty pedagoga jeví **školní speciální pedagog** případně vyučující, který působí ve stejné třídě jako asistent nebo výchovný poradce.

Tabulka č. 18 Poskytovatel metodického vedení AP na úrovni školy (1 = nejméně vhodné; 7 = nejvhodnější)

Kdo by podle Vašeho názoru měl metodicky vést asistenty pedagoga na úrovni školy?

	1	2	3	4	5	6	7	Počet odpovědí	Průměr	Směrodatná odchylka	Medián	Modus
vyučující, který působí ve stejné třídě jako asistent	3% 2	2% 1	9% 6	9% 6	11% 7	8% 5	58% 38	65	5,8	1,7	7	7
výchovný poradce	9% 6	3% 2	17% 11	15% 10	18% 12	23% 15	15% 10	66	4,6	1,8	5	6
zástupce vedení školy	14% 9	18% 12	23% 15	17% 11	18% 12	5% 3	6% 4	66	3,5	1,7	3	3
školní speciální pedagog	3% 2	0% 0	3% 2	5% 3	8% 5	23% 15	59% 39	66	6,2	1,4	7	7
zaměstnanec zřizovatele školy	73% 48	17% 11	6% 4	3% 2	0% 0	0% 0	2% 1	66	1,5	1,0	1	1
někdo jiný, kdo	68% 15	0% 0	0% 0	0% 0	0% 0	5% 1	27% 6	22	2,9	2,7	1	1

Na úrovni regionu není žádný poskytovatel metodického vedení uvedený v nabídce výrazněji preferován, respondenti se však nejspíše shodnou na tom, že asistenty pedagoga by měl vést pracovník poradenského zařízení, který by měl nově na starost výhradně metodické vedení AP (nově vytvořená pozice) nebo pověřený pracovník školského poradenského zařízení, který jinak vykonává standardní poradenskou činnost.

Tabulka č. 19 Poskytovatel metodického vedení AP na úrovni regionu (1 = nejméně vhodné; 7 = nejvhodnější)

Kdo by podle Vašeho názoru měl metodicky vést asistenty pedagoga na úrovni regionu ?

	1	2	3	4	5	6	7	Počet odpovědí	Průměr	Směrodatná odchylka	Medián	Modus
pověřený pracovník školského poradenského zařízení, který jinak vykonává standardní poradenskou činnost	11% 7	11% 7	12% 8	6% 4	11% 7	15% 10	35% 23	66	4,8	2,2	6	7
pracovník poradenského zařízení, který by měl nově na starost výhradně metodické vedení AP (vytvoření nové pozice)	12% 8	9% 6	5% 3	11% 7	8% 5	18% 12	38% 25	66	5,0	2,2	6	7
pracovník školy samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením uvolněný pro výkon metodického vedení AP	18% 12	20% 13	15% 10	11% 7	11% 7	11% 7	15% 10	66	3,7	2,1	3	2
pracovník obce s rozšířenou působností, který by měl na starost metodické vedení AP	71% 46	20% 13	5% 3	2% 1	0% 0	2% 1	2% 1	65	1,5	1,1	1	1
někdo jiný, kdo	81% 13	0% 0	6% 1	0% 0	0% 0	0% 0	13% 2	16	1,9	2,0	1	1

Na úrovni kraje opět není žádná z variant jednoznačně preferována, školská poradenská zařízení se však nejspíše kloní k tomu, aby se danou činností zabýval zaměstnanec kraje, který má na starost metodické vedení AP.

Tabulka č. 20 Poskytovatel metodického vedení AP na úrovni kraje (1 = nejméně vhodné; 7 = nejvhodnější)

Kdo by podle Vašeho názoru měl metodicky vést asistenty pedagoga na úrovni kraje ?

	1	2	3	4	5	6	7	Počet odpovědí	Průměr	Směrodatná odchylka	Medián	Modus
zaměstnanec kraje, který má na starost metodické vedení AP	14% 9	6% 4	8% 5	11% 7	6% 4	14% 9	42% 27	65	5,0	2,2	6	7
zaměstnanec Národního institutu pro další vzdělávání, který má na starost metodické vedení AP	30% 20	15% 10	3% 2	17% 11	15% 10	14% 9	6% 4	66	3,4	2,0	4	1
zaměstnanec Národního ústavu vzdělávání, který má na starost metodické vedení AP	24% 16	18% 12	3% 2	21% 14	11% 7	9% 6	14% 9	66	3,6	2,1	4	1
někdo jiný, kdo	63% 12	0% 0	0% 0	0% 0	0% 0	5% 1	32% 6	19	3,2	2,8	1	1

9. Vzdělávání žáků se SVP

Respondenti dostali na výběr dvě možné formy písemných záznamů o poskytnutých podpurných opatřeních v I. stupni, které provádí škola sama¹¹. **Postoj k oběma formám je rozporuplný, respondenti se při výběru vhodnější rozdělili téměř na poloviny:** 53 % zařízení si vybralo standardizovaný záznamový arch, který se zpracovává již při identifikaci potřeby podpory žáka, tj. na počátku aplikace podpurných opatření v prvním stupni, tato varianta se spíše líbí pedagogicko-psychologickým poradnám. 47 % pracovišť preferuje standardizovanou zprávu o poskytnuté podpoře popisující průběh a vyhodnocení realizovaných podpurných opatření po ukončení poskytování podpory, jedná se častěji o SPC.

Z mnoha možných opatření, která by mohla pomoci žákům, kteří podle novely školského zákona potřebují podpurná opatření, považují ŠPZ zapojení v šetření za nejdůležitější tyto:

- Podpora ze strany celého pedagogického sboru
- Pozitivní klima třídy a školy
- Spolupráce s rodiči
- Další vzdělávání učitele v oblasti vzdělávání žáka s příslušným typem speciálních vzdělávacích potřeb
- Vytvoření kvalitního individuálního vzdělávacího plánu
- Úprava klasifikačního řádu
- Služby školního speciálního pedagoga nebo psychologa, případně dalších pedagogických pracovníků
- Aplikaci metod a forem výuky preferujících individuální přístup
- Zvýšení platu (odměny) vyučujícímu učiteli / učitelce
- Dostatečné vybavení pomůckami (didaktickými i kompenzačními)

Všechna uvedená opatření se objevila v horní polovině hodnocení, není tedy žádné, které by respondentům připadalo zcela nevhodné. Mezi opatření je možné zařadit požadavek na navýšení počtu odborných pracovníků ve školských poradenských zařízeních, což požadují všechna školská poradenská zařízení zapojená v šetření. Významně více pak ta, která mají metodické vedení.

Odpověď na otázku, **pro jaký druh zdravotního postižení jsou vhodnější běžné školy či speciální, případně speciální třídy v běžné škole** je podle poradenských zařízení následující:

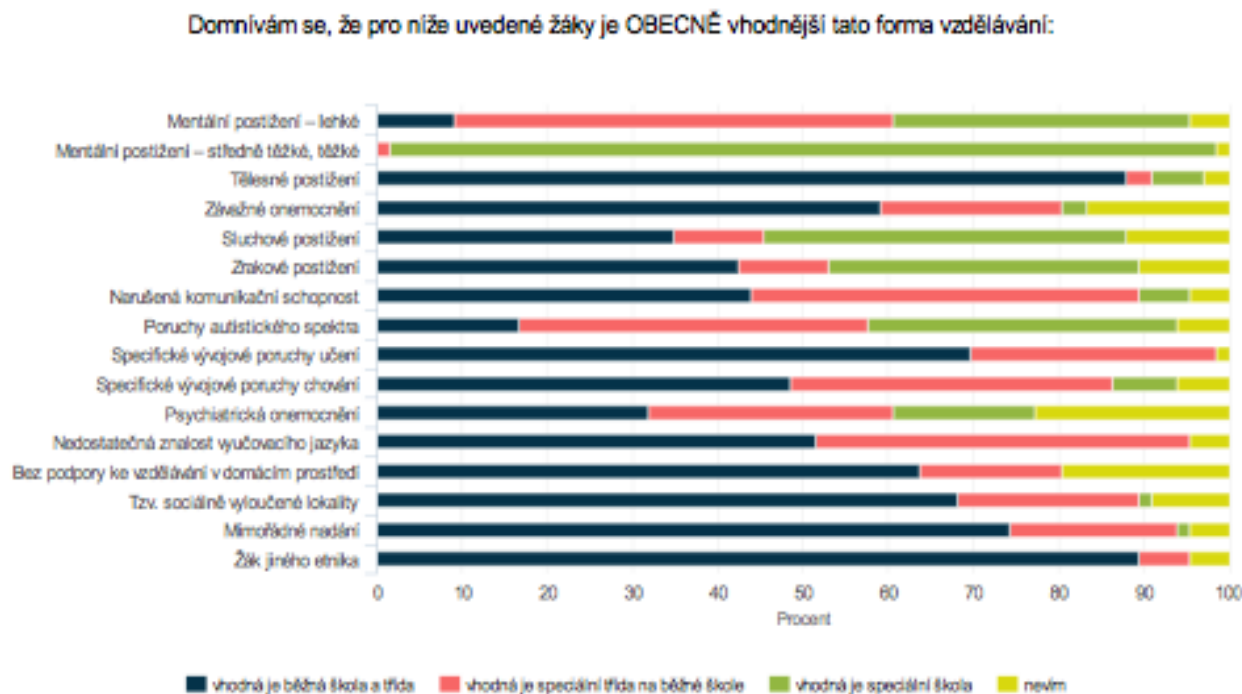
- Pro děti se středně těžkým nebo těžkým mentálním postižením je podle pracovníků ŠPZ téměř stoprocentně nejvhodnější speciální škola.
- Naopak pro děti jiného etnika a děti s tělesným postižením doporučuje drtivá většina respondentů (89 resp. 88 %) běžnou třídu v běžné škole.

¹¹ Jedná se o novou formu podpory vzdělávání žáků se SVP zavedenou novelizovaným § 16 školského zákona s platností od září 2016.

- Více než polovina respondentů je pro umístění dítěte v běžné třídě běžné školy ještě v případě těchto speciálních vzdělávacích potřeb:
 - o mimořádné nadání (74 %),
 - o specifické vývojové poruchy učení (70 %),
 - o žák ze sociálně vyloučené lokality (68 %),
 - o bez podpory ke vzdělávání v domácím prostředí (64 %),
 - o závažné onemocnění (59 %).
- U ostatních typů dětí se respondenti spíše kloní k zařazení do speciální třídy v běžné škole nebo do speciální školy, případně nevědí, jaká forma vzdělávání je pro ně nejvhodnější.
 - o lehké mentální postižení (52 % respondentů doporučuje speciální třídu v běžné škole),
 - o sluchové postižení (42 % doporučuje speciální školu),
 - o zrakové postižení (36 % pro speciální školu),
 - o narušená komunikační schopnost (45 % respondentů je pro speciální třídu v běžné škole),
 - o poruchy autistického spektra (pouze 17 % respondentů doporučuje běžnou třídu v běžné škole, 41 % pak speciální třídu v běžné škole),
 - o specifické vývojové poruchy chování (pro spec. třídu v běžné škole je 38 % zařízení),
 - o u dětí s psychiatrickým onemocněním je velké procento těch, kteří nevědí, kde by se tyto děti měly vzdělávat (23 %).

Podle závěrečných poznámek respondentů však odpovědi na tuto otázku jsou pravděpodobně poněkud zavádějící, neboť kategorizace dětí je značně nepřesná, velmi obecná. „Chybí rozlišení dětí nejen podle diagnózy, ale podle stupně postižení - např. děti s PAS se mezi sebou velmi liší co do funkčnosti a vhodnosti školního zařazení (např. vysocefunkční versus nízkofunkční děti s PAS)“

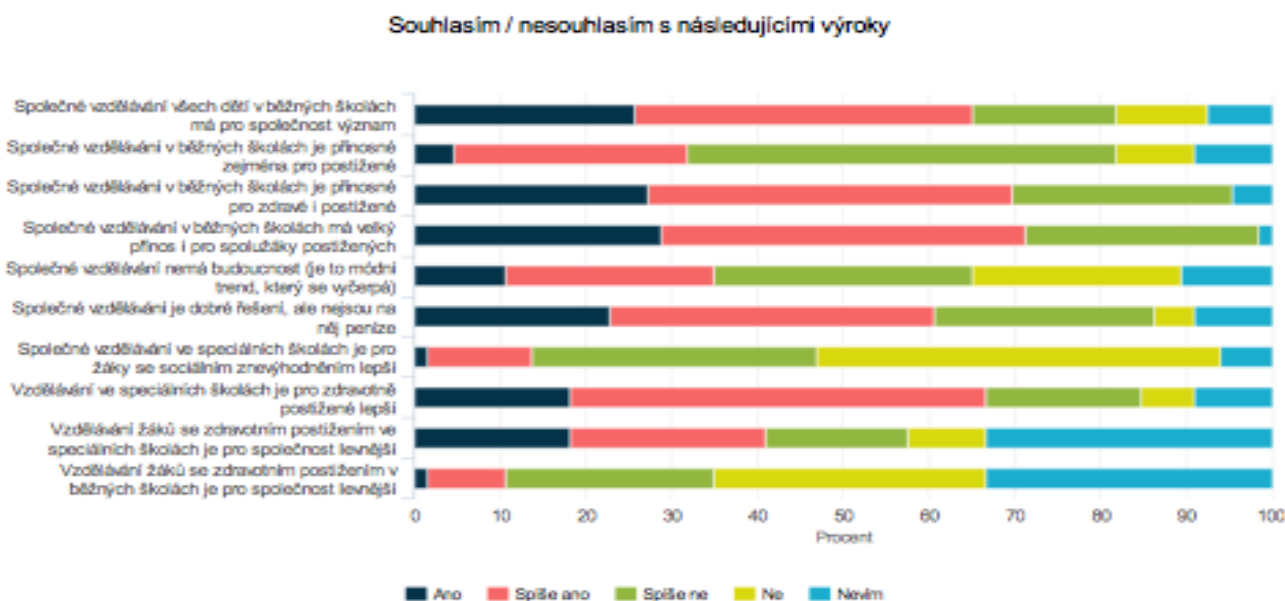
Graf č. 18 Preferované formy vzdělávání pro žáky s vybranými druhy SVP

V nabídce odpovědí některým respondentům chyběla možnost volby základních škol praktických.

V závěru dotazníku dostali respondenti za úkol vyjádřit se, zda souhlasí či nesouhlasí s různými tvrzeními týkajícími se vzdělávání žáků se SVP. Hodnocení jednotlivých výroků je uvedeno v grafu č. 19.

Graf č. 19 Hodnocení výroků ke vzdělávání žáků se SVP

Největší množství souhlasných odpovědí (zcela souhlasilo 29 %, spíše souhlasilo 42 %) získalo tvrzení „*Společné vzdělávání v běžných školách má velký přínos i pro spolužáky postižených*“.

Velmi podobně, jen velmi mírně negativněji, se respondenti postavili i k výroky „*Společné vzdělávání v běžných školách je přínosné pro zdravé i postižené*“ a „*Společné vzdělávání všech dětí v běžných školách má pro společnost význam*“.

Poněkud méně zcela pozitivních přijetí (23 %) a spíše pozitivních odpovědí (38 %) získalo tvrzení „*Společné vzdělávání je dobré řešení, ale nejsou na něj peníze*“.

Největší množství odpovědí „spíše ano“, téměř polovinu všech hlasů (48 %) získalo tvrzení „*Vzdělávání ve speciálních školách je pro zdravotně postižené lepší*“.

Stejně množství zcela pozitivních odpovědí (18 %) jako předchozí tvrzení, ovšem výrazně menší množství částečně pozitivních odpovědí (23 %), se objevilo u tvrzení: „*Vzdělávání žáků se zdravotním postižením ve speciálních školách je pro společnost levnější*“. Zde se zároveň ukazuje velké množství odpovědí „nevím“ (33 % - nejvíce odpovědí nevím ze všech tvrzení).

U dalších tvrzení již výrazně převažují negativní odpovědi:

- Společné vzdělávání nemá budoucnost (je to módní trend, který se vyčerpá)
- Společné vzdělávání v běžných školách je přínosné zejména pro postižené
- Společné vzdělávání ve speciálních školách je pro žáky se sociálním znevýhodněním lepší
- Vzdělávání žáků se zdravotním postižením v běžných školách je pro společnost levnější (zde je opět velký podíl odpovědí „nevím“ – třetina respondentů)

Z odpovědí je zřejmé, že dotázaní respondenti se v průměru přiklánějí k obecnému souhlasu se společným vzděláváním dětí s postižením nebo znevýhodněním a dětí bez postižení, ovšem nikoli bezpodmínečně, jsou si vědomi různých obtíží a omezení. Například mají dojem, že na inkluzi všech dětí by bylo potřeba více peněz, současné alespoň zčásti oddělené vzdělávání především zdravotně postižených je pro stát finančně výhodnější nebo jsou finanční důsledky inkluze těžko odhadnutelné. Také nejsou přesvědčeni, že společné vzdělávání je zcela výhodné pro děti zdravotně postižené, zatímco pro děti se sociálním znevýhodněním jej doporučují. Mezi dotazovanými spíše převládá názor, že společné vzdělávání má větší význam pro společnost než pro děti s postižením.

10. Bariéry inkluze dětí se SVP

Z hlediska pracovníků poradenských zařízení je největší bariérou inkluze nepřipravenost učitelů na práci se žáky se SVP (domnívá se to 77 % respondentů).

Dalšími zásadními bariérami jsou:

- Nedostatečné podmínky pro individuální přístup – velké počty žáků ve třídě (71 %)
- Nedostatek prostředků na zajištění služeb asistenta pedagoga (64 %)
- Nedostatek finančních prostředků na zajištění specializovaných pozic ve školách (speciální pedagog a psycholog) (39 %)

Ostatní bariéry se zařízením zdají jen málo významné.

11. Shrnutí hlavních zjištění

Pracovníci školských poradenských zařízení (dále také ŠPZ) zapojení v šetření ve většině případů zastávají názor, že jsou jejich pracoviště přetížená, což se projevuje různě:

- Především ŠPZ z Prahy a Jihomoravského kraje poskytují služby klientům ze 7 dalších krajů, podobně zařízení z Libereckého kraje zabezpečuje služby pro klienty ze 4 dalších krajů.
- Zařízení (pravděpodobně právě kvůli nedostatku času a personálních kapacit) poskytují své služby převážně na svém pracovišti, výrazně menší část činností se odehrává ve škole, kde se žáci vzdělávají, v domácím prostředí žáka jsou služby poskytovány spíše výjimečně.
- Téměř všechna zařízení (92 %) mají 1 až 40 % škol ve vzdálenosti 31 – 50 km, výjimkou nejsou ani školy ze vzdálenosti okolo 100 km.
- Převážná většina dotazovaných zařízení (82 %) se domnívá, že jejich personální obsazení je spíše nebo zcela nedostatečné. 93 % ŠPZ hlásí nedostatek speciálních pedagogů, chybějí ovšem i psychologové. Speciálně pedagogická centra (SPC) by uvítala navýšení úvazků odborných pracovníků až o 80 %, pedagogicko-psychologické poradny (PPP) pak o třetinu.

Ke spolupráci ŠPZ s krajskými úřady byly zjištěny následující skutečnosti:

- Pouze přibližně polovina ŠPZ (53 %) má k dispozici informace o tom, jaká je výše příplatků k normativu na zajištění podpory žáků se zdravotním postižením v jejich kraji.
- K informacím o objemu prostředků v rezervě krajského úřadu vytvořené po normativním rozpisu rozpočtu určených na podporu vzdělávání žáků se SVP má přístup pouze o něco více než třetina zařízení.
- 2/3 zařízení nespolupracují s krajským úřadem při stavování objemu prostředků v rezervě a priorit jejího čerpání.
- Více než 40 % ŠPZ se neúčastní žádných pravidelných porad realizovaných krajským úřadem s pracovníky poradenských zařízení.

V oblasti metodického vedení poradenských zařízení byly také zjištěny určité rezervy - 41 % z nich uvádí, že není nijak metodicky vedeno. Nejběžnějšími poskytovateli metodického vedení jsou Národní ústav vzdělávání, krajský úřad a asociace pracovníků poradenských zařízení. Potřeby poradenských zařízení, i když ne zcela, naplňuje metodické vedení od asociací pracovníků poradenských zařízení (Asociace pracovníků pedagogicko-psychologických poraden a Asociace pracovníků speciálně pedagogických center), nejhůře je hodnoceno metodické vedení zde strany MŠMT.

Všechna dotazovaná zařízení poskytují metodickou podporu školám, především v oblasti podpory vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, tématem podpory jsou zejména:

- Uzpůsobení metod a forem výuky
- Uzpůsobení obsahu učiva a učebních cílů

- Úprava hodnocení, pomůcky a obsah činnosti asistenta pedagoga
- Spolupráce asistenta pedagoga s učitelem

Na metodické vedení pedagogických pracovníků škol, především asistentů pedagoga, však poradenská zařízení nemají dostatek času. Na úrovni školy by asistenty pedagoga podle ŠPZ měl vést školní speciální pedagog nebo příslušný vyučující. Na úrovni regionu by je měl nejspíše metodicky vést pracovník školského poradenského zařízení na speciální, nově vytvořené pozici zřízené k tomuto účelu.

Názory na novelu školského zákona a její důsledky se mezi poradenskými pracovníky liší, většinou se však domnívají, že pro úspěšnou inkluzi je třeba zásadně změnit podmínky na školách, především poskytnout vzdělání a příklad vyučujícím, snížit počet dětí a žáků ve třídách, vytvořit místa školních speciálních pedagogů a psychologů, zvýšit platy vyučujícím a asistentům pedagoga.

Školská poradenská zařízení se v průměru přiklánějí k obecnému souhlasu se společným vzděláváním dětí bez speciálních vzdělávacích potřeb a dětí s postižením nebo znevýhodněním, ovšem nikoli bezpodmínečně, jsou si vědomi různých obtíží a omezení. Například mají dojem, že na inkluzi všech dětí by bylo potřeba více peněz, současné alespoň zčásti oddělené vzdělávání především zdravotně postižených je pro stát finančně výhodnější nebo jsou finanční důsledky inkluze těžko odhadnutelné. Také nejsou přesvědčeni, že společné vzdělávání je zcela výhodné pro všechny děti se zdravotním postižením, zatímco pro děti se sociálním znevýhodněním jej doporučují. ŠPZ obecně zastávají názor, že společné vzdělávání dětí se zdravotním postižením a bez postižení je přínosem pro obě skupiny, přičemž zdůrazňují jeho přínos pro děti bez postižení.

